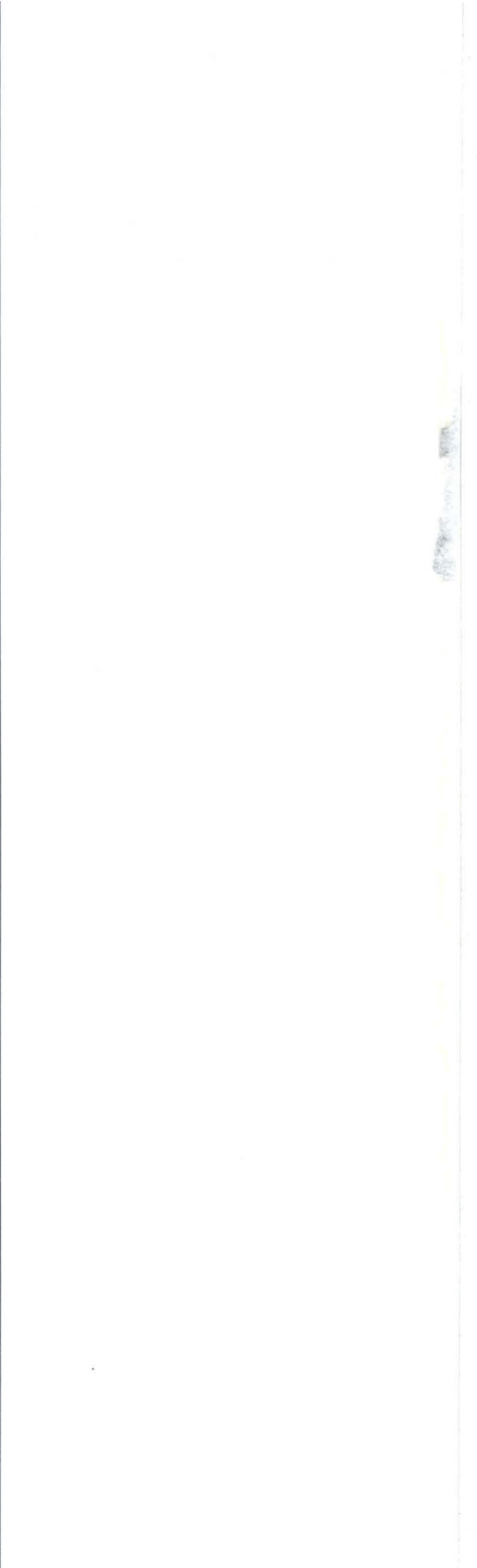
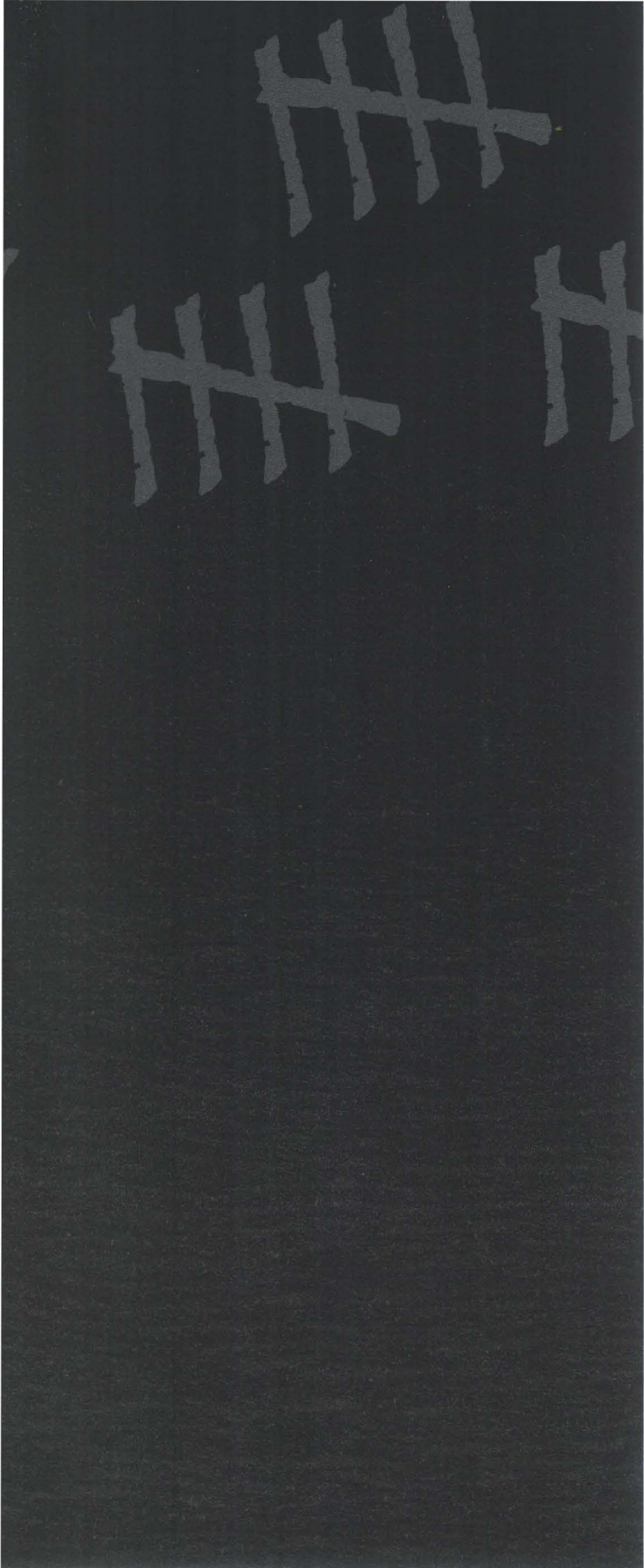

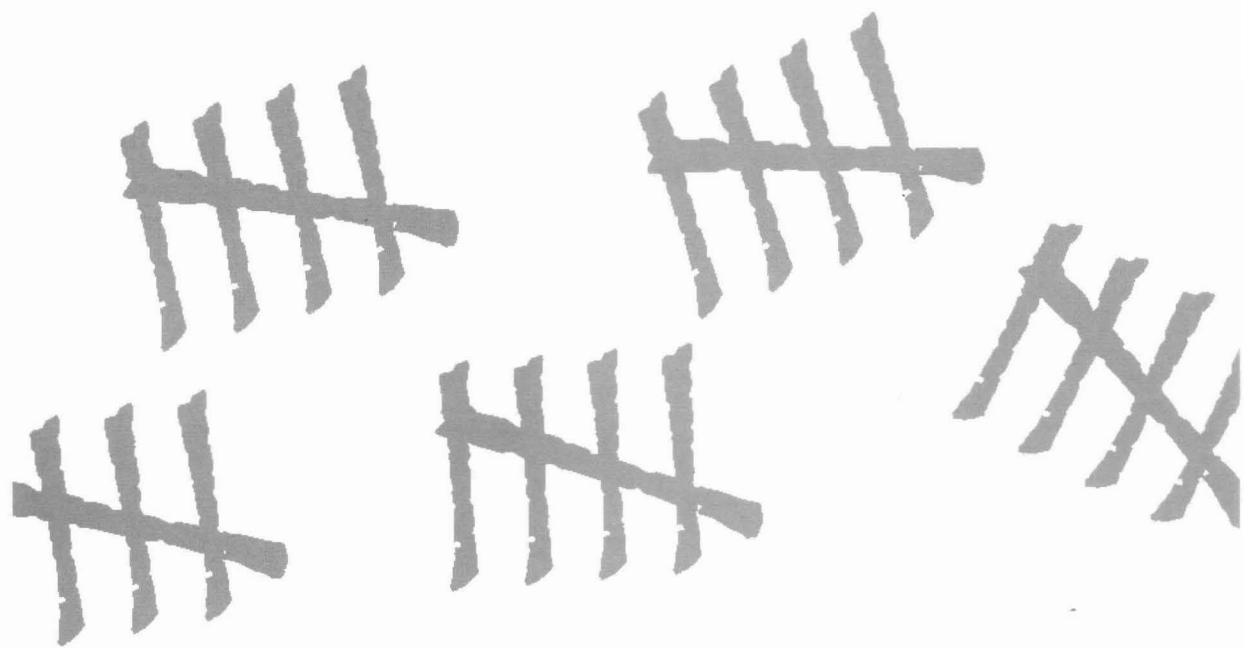
1983 - 2008

MEMORIA E PROXECTO
ALICERCES PARA MAÑÁ

XXV ANIVERSARIO DE NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

MEMORIA E PROXECTO
ALICERCES PARA MAÑÁ

XXV ANIVERSARIO DE NOVA ESCOLA GALEGA

Edita
Nova Escola Galega

Deseño e maquetación
Item-Aga

Impresión
Lugami

D. L.
C 4633-2008

Agradecementos

Co noso recoñecemento ao conxunto de institucións políticas, autonómicas e locais, culturais e entidades sociais, así como aos medios de comunicación, pola súa colaboración ou mesmo apoio ás dinámicas de Nova Escola Galega.

Un recoñecemento que queremos facer extensivo aos directivos/as e traballadores/as de todas as empresas editoras que teñen contribuído a dar soporte ás nosas propostas, singularmente Edicións Xerais de Galicia, Tórculo Edicións, Litonor e Item-Aga, sempre solidarias e comprensivas.

Neste mes de Nadal, sendo o día 13 de 2008, celebramos o acto do 25 aniversario nas instalacións do Museo do Pobo Galego, espazo agarimoso para todos e todas. Boa vista e longa vida para eles/as e máis para nós.

ÍNDICE

1. UN MOVIMIENTO DE RENOVACIÓN PEDAGÓGICA	05
1.1. Ensaio de cronoloxía	
2. FINALIDADES E OBXECTIVOS	19
3. SINAIS DE IDENTIDADE DA ESCOLA PÚBLICA	22
4. VIDA E IDENTIDADE ORGANIZATIVA	24
5. UN ESPAZO DE REFLEXIÓN, DE ELABORACIÓN, DE INTERVENCIÓN E DE DIFUSIÓN PEDAGÓGICA	31
5.1. De reflexión e elaboración documental	
5.2. Temáticas de maior preocupación	
A escola democrática, pública e inclusiva	
A galeguización do ensino	
A reforma do sistema educativo	
A formación do profesorado	
A educación para a paz, a cidadanía e aos dereitos humanos	
A pedagogía da imaxe, os media e o escenario dixital	
A escola no medio rural	
Orientación, tutoría e diversidade	
A educación infantil	
Didáctica da lingua	
Didáctica das ciencias sociais	
Didáctica das ciencias naturais e experimentais	
Materiais didácticos e diversidade. Educacompostela	
5.3. Grupos de traballo	
5.4. Actividades de formacións abertas	
5.5. Elaboración de materiais e recursos documentais didácticos	
5.6. Publicacións periódicas	
5.6.1. Revista Galega de Educación (1986-2008)	
5.7. Participación en campañas e organización de exposicións	
6. RELACIÓNS EXTERNAS E COMUNICACIÓN SOCIAL	62
6.1. Nova Escola Galega e outros colectivos galegos de renovación pedagóxica	
6.2. Nova Escola Galega e a Confederación Estatal de MRPs. Presenza internacional	
6.3. Nova Escola Galega e outras organizacións de Galicia	
6.4. A participación institucional	
7. INICIATIVAS SINGULARES	66
8. EN LEMBRANZA E HOMENAXE DO PROFESORADO. 1936	68
9. ASOCIADOS E ASOCIADAS DE HONRA DE NOVA ESCOLA GALEGA	70
10. MANIFESTO DE NOVA ESCOLA GALEGA LIDO EN COMPOSTELA CON OCASIÓN DOS ACTOS DO XX ANIVERSARIO (2003)	71
11. PROGRAMA CELEBRACIÓN 25 ANIVERSARIO	75

1. UN MOVIMIENTO DE RENOVACIÓN PEDAGÓGICA

Co nome de NOVA ESCOLA GALEGA nacía, o 11 de Xuño de 1983, en Santiago de Compostela, un movemento asociativo de base coa finalidade xeral de impulsar o traballo de renovación pedagóxica e de galeguización lingüística e curricular do sistema educativo de Galiza, por medio da agrupación e cooperación de todos aqueles ensinantes galegos de calquera nivel educativo e de todas as persoas socias e colaboradoras que pretenden contribuír coa súa acción e reflexión á construción dun sistema educativo GALEGO, PÚBLICO E DEMOCRÁTICO, como se sinala no artigo 3 dos seus Estatutos.¹

A Asociación de renovación pedagóxica NOVA ESCOLA GALEGA constituíuse por confluencia organizativa de diversos colectivos de profesores e profesoras que foran nacendo nos finais dos anos setenta para impulsar a renovación didáctica e a galeguización

do ensino en Galiza: Escola Aberta, Avantar, Movemento Cooperativo de Escola Popular Galega², Albe-Galicia e Xilbarbeira, entre outros³, víndose sumar a eles un notábel número de profesores de toda Galiza e dos diversos ciclos educativos.

A Asociación, que conta hoxe cun número próximo aos 400 asociados/as, é na actualidade un dos núcleos máis activos na empresa de reforma pedagóxica en Galiza. Se xa no seu nacemento incorporaba ao seu inicial acervo todo o conxunto de iniciativas emprendidas previamente (experiencias pedagóxicas, publicacións, encontros, materiais didácticos elaborados)⁴ veu significándose por unha continua actividade de promoción de iniciativas enmarcadas pola defensa e construción do modelo de Escola Pública, como sinal de identidade dos movementos de renovación pedagóxica.⁵

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

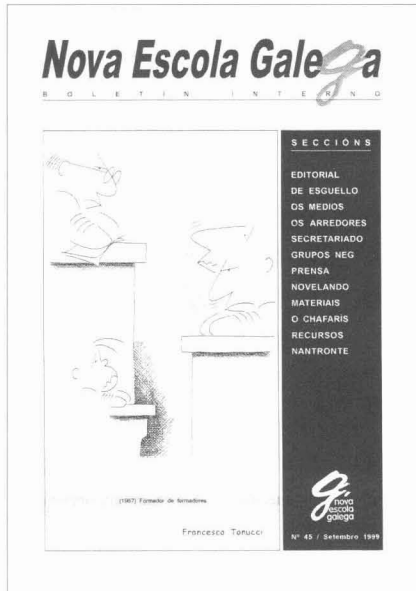
1 - Ensinantes que asinaron ou ben a Acta Fundacional de Nova Escola Galega, ou ben a aprobación dos seus Estatutos, ou mesmo os dous documentos en 1983: Antón Costa Rico; Manolo Fernández Domínguez; Agustín Fernández Paz; Antón Lamapereira; Xosé Lastra Muruais; Francisco Martín Iglesias; José A. de Prado; Antón Rozas Caeiro; Mercedes Suárez Pazos, Miguel Vázquez Freire; Jesús Vecino Eiras. No proceso inicial de consolidación interviñeron tamén Ignacio R. Eguibar, Lois Ferradás, Pilar Aleixandre e Ramón L. Facal, entre outros.

2 - Como grupo de Pedagogía Freinet en Galicia fundado en 1975 e inicialmente vinculado a unha plataforma estatal: ACIES (Asociación para a correspondencia e a imprenta escolar), que en 1978 pasou a ser o Movemento Cooperativo de Escola Popular (MCEP), que continúa na actualidade.

3 - Tamén se sumaron ensinantes ligados a Lubricán, de creatividade, á Escola Dramática Galega, e a Preescolar na Casa. En troques, non se deu a confluencia, buscada, da Asociación Pedagóxica Galega (ASPG), existente dende 1978.

4 - En diversos lugares como as revistas pedagóxicas *As Roladas* - 2ª Revista Galega de Educación, en diversas monografías de historia da educación en Galicia e en Costa Rico, A., "A escola que mudou (1961-2000)", *Sarmiento*, nº 11 (2007) pp. 7-37, contéñense informacións sobre isto.

5 - Diversos grupos de renovación pedagóxica de todo o Estado español comezaron a coordinarse en 1979, a través dos Encontros estatais anuais e de Congresos como os celebrados en Barcelona (1983), en Gandía e en Torremolinos.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

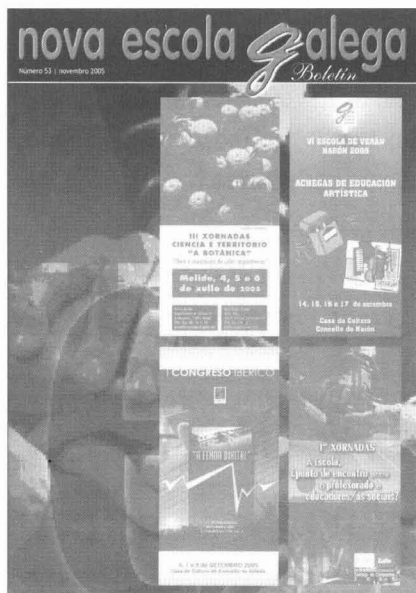
1983 - 2008

Iniciativas presididas por unha permanente apertura aos planeamentos renovadores tanto psico-pedagóxicos como didácticos, terreo este en particular, no que vén ofrecendo pro-

postas de traballo, orientacións e materiais didácticos, que xunto aos libros de texto editados por un amplo número de asociados/as, constitúen un conxunto pedagóxico de singular relevo, en calquera caso de obrigado recoñecemento á hora de facer unha radiografía pedagóxica e escolar do presente galego.

Non menos notábel é a implicación da Asociación como tal ou a través de moitos dos seus asociados e asociadas no impulso á galeguización lingüística e curricular no ensino, con froitos tanto na didáctica da lingua como nas estratexias de galeguización, nas obras de literatura infanto-xuvenil, nos traballos en campos científicos como o das ciencias sociais e o seu tratamento escolar, ou o das ciencias naturais entre outros.

Desde o seu inicio, NOVA ESCOLA GALEGA promoveu a creación de grupos de traballo internos, a celebración de Escolas de Verán para o profesorado, de Xornadas de Preescolar e Ciclo Infantil, de Xornadas de Escola Rural en Galicia, de Xornadas de Normalización Lingüística, de Encontros sobre a Reforma Pedagóxica e de Debate Pedagóxico, de Xornadas sobre Imaxe e Educación, sobre a Sociedade Dixital, sobre a Educación para a Paz, e doutras sobre psicomotricidade e educación física, a organización escolar e outra variada temática. Promoveu a realización dun

alto número de Mesas Redondas e Conferencias, con invitados de recoñecido prestixio no campo das ciencias da educación en todo o Estado Español.

Como xa se vén dicindo, a Asociación prestou e presta particular atención a campos e cuestións como as didácticas da lingua, das ciencias sociais, das ciencias naturais, das matemáticas, a educación física e a psicomotricidade, os medios audiovisuais, a didáctica e o tratamento da educación infantil, a orientación escolar, a escola rural, a normalización lingüística, a historia da educación en Galiza, a educación plástica, a literatura infantil e xuvenil e a educación para a paz, ademais de propiciar a xeración de actividades desta orientación de por parte de diversas institucións e instancias de toda Galiza.

No campo editorial, ademais do notábel número de libros de texto e outros de carácter didáctico editados baixo a autoría de asociados e asociadas a Nova Escola Galega, a través de diversas editoriais, hai que anotar a incursión noutros sectores pertencentes ás ciencias da educación, como poñen de relevo a existencia no pasado dunha colección editorial ("Cadernos de Nova Escola Galega") con seis títulos editados e a elaboración editorial e promoción da *Revista Galega de Educación*, da que saíron 42 núme-

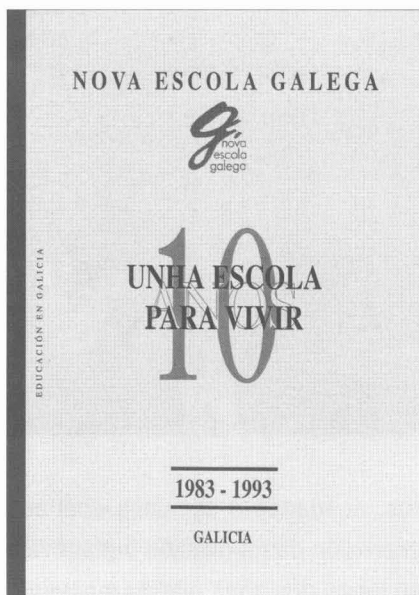

ros, acadando a ser unha acabada expresión da renovación pedagóxica ao longo dos anos oitenta e noventa e no comezo do século XXI. Ao longo destes vinte e cinco anos Nova Escola Galega veu editando con continuidade (números 1 a 54) o seu *Boletín Interno*, de difusión xeneralizada entre os seus adherentes

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

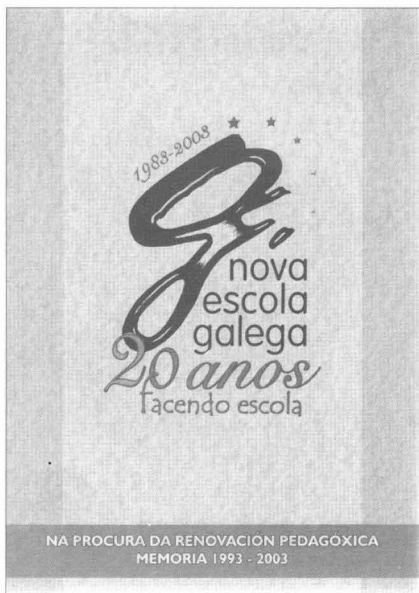

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

e diversas institucións e grupos educativos de todo o Estado; tamén editou o Boletín *Novapaz* de conexión entre aqueles ligados ás actividades relacionadas coa educación

para a paz, así como *Nova Escola Galega Opina* de envío xeneralizado a todos os centros públicos educativos de Galiza, con puntos de vista e orientacións pedagóxicas da Asociación. De igual modo mantén dende 2005 o renovado sitio web www.nova-escola-galega.org

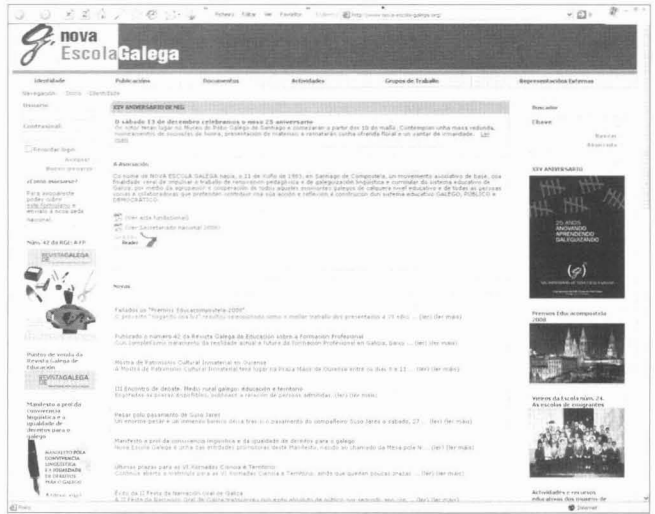
A Asociación pertence á Confederación Estatal de Movements de Renovación Pedagóxica, cunha constante participación desde o momento da súa constitución, á Coordinadora Galega de Movements de Renovación Pedagóxica e tamén á Federación Internacional de Movements de Escola Moderna (FIMEM), recollendo así tanto unha das tradicións que deron paso a Nova Escola Galega, a da pedagogía da Escola Moderna ou Freinet, como a xeral orientación global da dinámica do conxunto da Asociación.

Ademais da implicación docente dos seus asociados e asociadas, tanto na escola infantil, como na primaria, no sector da educación especial, no ensino secundario, na formación profesional e na Universidade (estudos de Pedagogía, Educación social e Maxisterio), hai que destacar a presenza, ás veces moi significativa, de membros de tal Asociación en Preescolar na Casa, no, noutroa existente, Gabinete da Reforma da Consellaría de Educación, nos Servizos Municipais de Educación de Concellos que dispoñen destes Servizos Educativos, ou noutras iniciativas

editoriais ao servizo da comunicación pedagóxica como foi o caso do Semanario “A Pizarra” de *Faro de Vigo*, ou o Semanario “Na Escola” de *La Región* de Ourense, sen esquecer tam pouco a implicación nas publicacións pedagóxicas *Adaxe*, *Sarmiento*. *Anuario Galego da Historia da Educación*, ou en publicacións que como *Encrucillada* ou *Cuadernos de Pedagogía*, prestan unha atención informativa á realidade educativa de Galiza.

Como recoñecemento ao traballo da Asociación, foi declarada “Iniciativa Cultural” sobresaínte do ano 1987 nos recoñecidos Premios da Crítica daquel ano.

Débase sinalar finalmente que, como asociación democrática e plural tamén a ela pertencen ensinantes con implicación sindical en varios dos

sindicatos de traballadores/as do ensino de Galiza. Na procura de ser un instrumento ao servizo da reforma pedagóxica débese salientar mesmo as súas contribucións ao desenvolvemento do movemento de pais e nais e escola en Galiza.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA
1983 - 2008

Parte da Comisión Xestora de Nova Escola Galega. Compostela, setembro de 1983. Da esquerda para a dereita: Lois Ferradás, Antón Lamapereira, Mercedes Suárez Pazos, Miguel V. Freire, Paco Martín, Antón Costa, Manolo Fernández, Xosé de Prado e Moncho L. Facal.

1.1 ENSAIO DE CRONOLOXÍA

1983

- Formúlase no seo do Movemento Cooperativo de Escola Popular Galega, igual ca se fixo noutros colectivos, a necesidade de crear unha gran plataforma colectiva para a renovación pedagóxica en Galicia.
- Reúnense en Compostela 17 representantes de oito colectivos docentes de renovación pedagóxica.
- Os anteriores lanzan publicamente a iniciativa de tal plataforma.
- Con asistencia de 145 profesores/as de toda Galicia constitúese en Compostela a Asociación ou Movemento de Renovación Pedagóxica Nova Escola Galega, aprobando os Estatutos e unha Comisión Xestora.

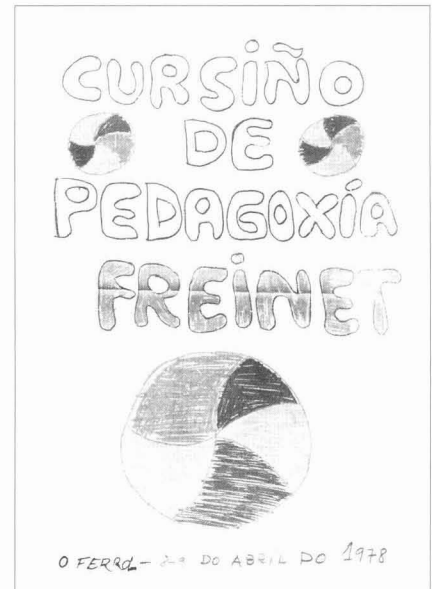
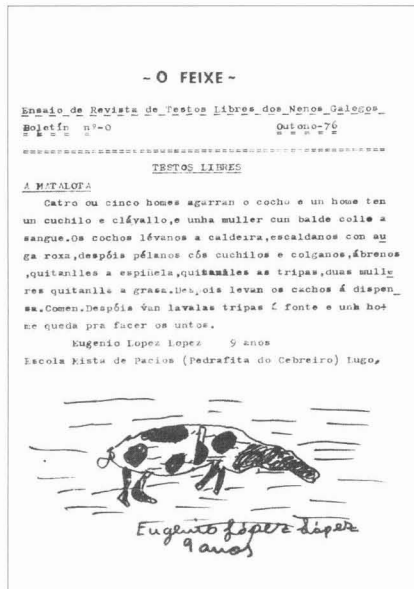
■ Celebración da Primeira Asemblea Anual coa presenza de 112 asociados/as; a profesora Mercedes Suárez Pazos e o profesor Antón Costa Rico son elixidos Presidenta e Secretario, respectivamente.

1984

- Por impulso do profesor Suso Jares celébranse en xaneiro as Primeiras Xornadas de Educación para a Paz; contabilízanse máis de 1.000 participantes.
- Constitúense durante o curso 1983-84 case 20 grupos de traballo docente entre asociados e asociadas.
- O Manifesto dos ensinantes galegos sobre a paz e o desarme reúne 1.000 sinaturas.
- Edítase o encarte semanal de educación "A Pizarra" no *Faro de Vigo*.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

- Presentación de Nova Escola Galega en diversas localidades.

- Presenza, participación e incorporación no VI Encontro anual estatal de MRP (Santiago de Compostela).

- Iníciase o debate sobre os principios pedagóxicos e programáticos de Nova Escola Galega para lle dar corpo ao sinalado nos Estatutos.

1985

- Celebración de diversos cursos / Constitución de grupos.

- Homenaxe en Ourense a 8 vellos mestres republicanos e nomeamento como socios de honra, baixo o impulso de Xosé M. Cid.

- Iníciase na Coruña a colaboración coa Federación Provincial de APA de Colexios Públicos.

- Constitúese na Coruña un seminario de pedagogía da imaxe.

- Constitúese unha Comisión de Publicacións e o Consello de Redacción da *Revista Galega de Educación*, baixo a coordinación dos profesores Benedicto García e Manolo Bragado, respectivamente.

- En marzo celébrase en Poio o primeiro “Encontro de debate”.

- Nova Escola Galega rexistra a cifra de 290 asociados/as en abril, pasando a 320 en novembro.

- En xuño celébranse as Primeiras Xornadas Galegas de Preescolar.

1986

- O Comité da FIMEM (Federación Internacional de Movementos de Escola Moderna – Pedagogía Freinet) aproba a nosa incorporación, xunto á do MCEP español.

- Celébranse as Primeiras Xornadas Galegas de Escola Rural.

- Establécese un convenio e un programa de publicacións con Vía Láctea Edicións.

- En outubro celébrase o Primeiro Encontro Galego de Educación para a Paz.

- Entre os diversos grupos de traballo, constitúese un sobre organización democrática de centros educativos.

1987

- Celébrase o Primeiro Encontro de Grupos de traballo de Nova Escola Galega.

- A Revista Galega de Educación iniciada en 1986 acada 412 subscritores e a difusión 800 exemplares.

- Nova Escola Galega recibe un dos “Premios da Crítica” como iniciativa cultural.

- Comeza a colaboración coa Mesa pola Normalización Lingüística.

- Celébrase a Primeira Escola de Verán de NEG con 250 participantes.

- Celébrase en decembro un curso sobre dinámica e animación de grupos de traballo.

Más de 120 maestros utilizan las técnicas Freinet en Galicia

El próximo verano se celebrará en Galicia el "V Congreso de la Escuela Moderna"

SANTIAGO, 17. De nuestra Delegación se está celebrando en esta ciudad un "Seminario de Pedagogía Freinet", organizado por el "Movimiento Cooperativo da Escola Popular Galega". Participan en dicho seminario unos 130 profesores de la enseñanza de la comarca compostelana. Almorzamos de las 12:00 y trabajamos de las 13:00. Este lugar es la sede del seminario (la Escuela Universitaria de Formación del Profesorado de EGB) y sus exposiciones de libros sobre estos

temas, así como de memorias de trabajos realizados con estas técnicas educativas.

Los problemas que tiene planteado el uso de estas técnicas de enseñanza tienen mucho que ver con la burocratización, a diversos niveles. En general los maestros que pretendencializan esta metodología suelen encontrar trabas por parte de las direcciones del Ministerio de Educación y Ciencia y por parte de los directores de grupos escolares. Por todo ello hasta el momento no se ha utilizado de este tipo de pedagogía, ya triunfando sobre todo en las escuelas unitarias y mixtas del mundo rural.

EL "V CONGRESO DE LA ESCUELA MODERNA"

Según hemos podido saber, en Galicia apenas apenas pasan de 120 los maestros que están utilizando estas técnicas docentes, repartidos de la siguiente forma: unos 30 en las comarcas de Ourense y de Santiago; 25 en Vigo; 12 en Ferrol; 10 en Lugo; 8 en Pontevedra; y 6 en La Coruña. Estos profesores que en su mayoría son de la comarca de Ourense, quieren realizar estas experiencias se encuentran demandando de especialistas y aliados y encuentran la oposición de otros maestros que desconocen estas técnicas. El problema es más grave en las escuelas escolares, sobre todo en la provincia de EGB, para establecer la coordinación necesaria entre los profesores de la diversa áreas.

Antes de este seminario de Santiago ha habido otras reuniones similares sobre el método Freinet aunque a nivel de toda Galicia solamente se pueden señalar las reuniones realizadas por el "Movimiento Cooperativo da Escola Popular Galega" antes "AGIES". Este grupo va a ser el organizador en el próximo verano del "Congreso de la Escuela Moderna", que tendrá a su vez en sus programáticas "II Jornadas de Ensino Galego".

En las jornadas de hoy y de mañana se presentan ponencias por áreas de docencia, así como se tratan temas relativos a la filosofía educativa de la pedagogía Freinet y la técnica didáctica correspondiente. Entre otros aspectos, también se procedió por parte de Xosé Ferrás Bouza a presentar la nueva etapa de la revista infantil "Vagante", revista que ha conseguido superar un grave bache económico.

1977

XXV ANIVERSARIO DE NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

1988

- Célebrense varios encuentros de reflexión sobre a Proposta MEC de Reforma do sistema educativo.
- Constitúese a Mesa dos MRP da Comunidade Autónoma de Galicia, xunto coa Asociación Socio-Pedagóxica de Galicia (ASPG), Escola Viva e outros, sendo nomeada Josefina Mosquera coordinadora ante a Mesa Estatal de MRP.
- Célebrense en abril as Primeiras Xornadas de Normalización Lingüística no ensino de Nova Escola Galega e pos-

teriormente publícase o documento *Un modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego*.

- Constitúese na Consellería de Educación o Gabinete da Reforma, coa participación de membros de Nova Escola Galega, entre outros.
- Ten lugar en xullo o Primeiro intento de Plataforma pola defensa do ensino público, de Nova Escola Galega.

1989

- É presentado publicamente o documento "Por unha Escola Pública Galega". Editanse 750 exemplares do texto completo e 2.000 de texto abreviado para a súa difusión nos centros educativos.
- Tamén se presenta o documento *Un modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego*, antecedente do documento colectivo (1989) promovido por NEG con moitas organizacións políticas, sindicais e pedagóxicas, chamado *Modelo de Normalización Lingüística para o Ensino*.
- Célebrense o VII Encontro de Debate: territorialización e educación.

1990

- Acentúase a colaboración con outras entidades galegas no marco da defensa da escola pública e da galeguización do ensino.
- Célebrense once actividades de encontro por diversos lugares da xeografía de Galicia.

- Pronunciamento crítico, pero favorable, sobre a LOXSE.

- Pronunciamento contra o Decreto de exencións do galego.

1991

- Unha exposición sobre Ferrer i Guardia con ciclo de conferencias recorre varias cidades galegas, co concurso de Nova Escola Galega.

- Celébranse as III Xornadas de Normalización.

- Comeza a editarse o Boletín de Educación para a Paz *Novapaz*.

- Apróbase un documento sobre os Equipos de Normalización Lingüística.

- O grupo de traballo de educación infantil e de primaria de Santiago consolida a súa liña de traballo pedagóxica.

1992

- En xaneiro desenvólvese a campaña "Aprender a xogar, aprender a vivir" contra os xoguetes belicistas.

- Celébranse as IV Xornadas de Educación Ambiental no Barbanza.

- O encarte de educación "Na Escola" que semanalmente publica *La Región* de Ourense, por impulso dos profesores de Nova Escola Galega chega ao seu número 112 despois de máis de dous anos de vida.

- Edítase o fermoso libro *Garabullión* en Ourense.

- Celébrase na Coruña a primeira edición de Pé de Imaxe. Congreso Internacional de Pedagogía da Imaxe.

1993

- Celébranse os Dez anos da Asociación baixo o lema "Unha escola para vivir" con Xosé Ramos como Presidente.

- Asíñase un protocolo de colaboración coa CIG, CCOO e o STEG.

- Celébranse xornadas, entre outras, no Barbanza, nas Terras de Xallas, na Mariña.

- O Grupo Gaia de Educación Ambiental publica unidades didácticas sobre a saúde e a natureza.

- Mediante procesos electivos, membros de Nova Escola Galega acceden aos consellos directivos de seis Centros de Formación Continuada de Profesores.

1994

- Elabóranse considerables documentos sobre o curriculum, a organización escolar e a formación do profesorado.

- Aumenta a participación de asociados en distintos Consellos Escolares (de Galicia, e municipais).

- Co-organizadores do I Congreso Europeo de Educación para a Paz, celebrado en Compostela.

- Celébranse Encontros de Ensinantes no Morrazo e nas Mariñas.

- Constitución da Plataforma polo Ensino Público, con diversas entidades sindicais, cívicas e de renovación pedagóxica, por impulso de Nova Escola Galega.

- Constitúese en Santiago o notable Seminario de Orientación e Tutoría, animado polo profesor Antonio Ermida.

**Movimento di
Cooperazione
Educativa**

SEGRETERIA NAZIONALE - CORTE DEL CASTELLO 2 - 30173 MESTRE-VENEZIA - TEL. 041/983716

MCEP

Anton Costa

Apdo 377

Santiago de Compostela

Vi ringraziamo dell'invito per lo stage a Santiago. Da voi verranno due nostri compagni. Vi chiediamo se è previsto il rimborso spese e il viaggio. Rispondeteci presto in modo da stabilire chi verrà.

Cordialmente

per MCE

Chiara Contarini

Venezia- Mestre, 1/7/78

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

1995

- Pronunciamento crítico de Nova Escola Galega ante a LOPAGCE.
- Pronunciamento favorable sobre o Decreto para a Galeguización.
- Constitución da Plataforma do Ensino en colaboración coa Mesa pola Normalización Lingüística, con varias organizacións do profesorado.
- O IV Congreso Mundial de Pedagogía da Imaxe reúne 400 participantes.

1996

- Celébrase o X Encontro Galego e III Galego-Portugués de Educación para a Paz.
- Compóñense as Mesas sectoriais de curriculum, escola rural e intercul-

turalismo, en conexión coa Mesa Estatal de MRP.

- Apróbese o documento "Alternativa para a etapa infantil no medio rural galego".
- Ten lugar en decembro o III Congreso Estatal de MRP en Torremolinos (Málaga), que aproba o documento "Sinais de Identidade da Escola Pública", con notable participación de asociados/as de Nova Escola Galega.

1997

- Desenvólvese a Exposición itinerante "Construír a Paz / Cultura para a Paz", con actos poético-musicais e

presentación dun libro e un manifesto en 10 cidades e vilas de Galicia.

■ Sae o primeiro boletín “Nova Escola Galega Opina”, como modo de comunicación que se envía a todos os centros públicos de Galicia.

■ Participación na convocatoria da manifestación en defensa da escola pública, que reuniu en Compostela a miles de persoas en torno á Plataforma pola Defensa do Ensino público, da que Carmela Cons exercía a portavocía.

■ Son presentados dous proxectos ás Institucións Europeas:

- A normalización lingüística no ámbito da educación, Proxecto Europeo de Linguas Minoritarias, coordinado por Xosé Lastra e o Grupo de Normalización.

- Programa para o Desenvolvemento da Educación e a Imaxe, Proxecto PEDEI, coordinado polo Grupo Pé de Imaxe.

■ Edición en galego de *Técnicas Freinet da Escola Moderna*, primeiro texto en galego dun clásico da pedagogía internacional, a través de Edicións Xerais de Galicia.

1998

■ Apoio de Nova Escola Galega á Marcha mundial contra o traballo infantil.

■ Campaña, con Amnistía Internacional e o IGADI, sobre o 50 aniversario da Declaración Internacional dos Dereitos Humanos.

■ A Coordinadora Galega de MRP

elixe a Xosé Lastra, de Nova Escola Galega, como Presidente.

■ Conmemóranse en Bande os 25 anos do reinicio da presenza da pedagogía Freinet en escolas galegas.

1999

■ Apróbase e publícase o novo e importante documento *Modelo de Normalización Lingüística para o ensino*, elaborado polo Grupo de Normalización.

■ Aparece a revista de comunicación infantil *Golfiño*, por impulso do profesor Miguel Vázquez Freire.

2000

■ Aprobación do documento “Os MRP diante do Decreto de Ensinanzas Mínimas”, en colaboración coa ASPG.

■ Celébrase a I Escola de verán de Ferrolterra en Ortigueira.

2001

■ Inicio do programa educativo municipal en Vigo “Aprender a convivir”, por impulso do profesor Suso Jares e do grupo Educadores/as pola Paz.

■ Celébrase en Santiago o Congreso “Materiais curriculares e diversidade sociocultural en Galicia”, organizado polo xermolo do grupo de traballo Cavila.

■ Celébrase en Lugo o Primeiro Encontro Galego de Educadores/as e Orientación, coa coordinación de Alfonso Villares.

■ Elabórase o documento “Tempos escolares, tempos vitais”.

Foro Social Ibérico pola educación celebrado en Córdoba.

- Comeza a colaboración co Proxecto Terra do Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia.

- Celébranse as I Xornadas "A Escola: punto de encontro entre o profesorado e os educadores/as sociais".

- Novo desenvolvemento do sitio web de Nova Escola Galega (www.nova-escola-galega.org).

- Convócase I Encontro de Debate: "Medio rural galego, a necesidade dunha resposta educativa", coa idea de relanzar o traballo pedagóxico neste ámbito.

- Iniciativa de colaboración con Brinquedia para promover as relacións interxeneracionais e a recuperación dos xogos populares e tradicionais na escola, con participación de centros escolares de Compostela.

- Programa de Educación e Convivencia desenvolvido polo Concello de Lugo en colaboración co grupo Educadores/as pola Paz de Nova Escola Galega.

- Nova Escola Galega organiza en Santiago o XII Encontro Estatal dos Movementos de Renovación Pedagóxica ao que acoden máis de 100 educadores/as de todo o Estado.

2007

- Coorganización do XXI Encontro Galego-Portugués de Educadores/as pola Paz en Chaves (Portugal).

- Primeiras Xornadas de Oralidade para Educadores/as.

- Continuidade de actividades de formación: Ciencia e Territorio de Melide; Encontros de Debate no Medio rural, en Chantada; Escola de Verán en Ferrolterra, sobre a Normalización Lingüística; Congreso Materiais Curriculares; Ciclo Cine e Historia ...

- Exposición "Recursos e actividades formativas sobre o aproveitamento educativo dos museos", e presentación da publicación sobre o mesmo tema.

- *Nova Escola Galega Opina* sobre a normalización do galego no ensino.

2008

- Celebración en Vigo no mes de abril do XX Encontro de Educadores/as pola Paz con actividades socioculturais dirixidas ao gran público; conmemoración dos 25 anos do Grupo Educadores/as pola Paz e homenaxe a Suso Jares (falecido o 28 de setembro).

- Apoio público para a difusión do "Manifesto a prol da convivencia lingüística e da igualdade de dereitos para o galego", xunto a outras entidades e organizacións.

- Edición do nº 42 da *Revista Galega de Educación*.

- Continuidade de actividades de formación: Ciencia e Territorio, en Melide; Xornadas sobre Oralidade, no Pino; Encontros de Debate no Medio rural, na Capela; II Congreso da Fenda Dixital, en Silleda.

- Conmemoración do XXV Aniversario de Nova Escola Galega, o 13 de decembro.

2. FINALIDADES E OBXECTIVOS

Son obxectivos para Nova Escola Galega:

● A procura e a elaboración de prácticas educativas que tomen en conta todos os aspectos físicos, afectivos, sociais e intelectuais da personalidade das persoas en formación.

● A definición e loita por unhas condicións necesarias para unha pedagogía alternativa orientada desde o Proxecto ou Modelo de Escola Pública que preconizamos.

● A modificación dos perfís profesionais dos educadores, desde a óptica dunha nova profesionalidade afastada de visións tradicionalistas e autoritarias.

● A batalla contra a cultura prefabricada, case sempre imposta aos alumnos e alumnas sen deixarlles a posibilidade de verificar e de comprender criticamente o conxunto de aportes culturais.

● A inculturación galeguizadora e a loita pola normalización lingüística en Galiza.

● A busca dunha concepción curricular e formativa unitaria, interdisciplinar e integradora.

● A procura dunha xestión democrática das institucións educativas, que sexa unha efectiva xestión social anti-autoritaria, anti-burocrática e anti-corporativa.

● A afirmación da laicidade da educación pública ou sostida con fondos públicos, da coeducación, da promoción da igualdade e da integración das diferenzas; é dicir, unha educación efectivamente democrática e democratizadora, como parte dunha sociedade democrática e socialmente avanzada.

Para o logro de tales obxectivos de acción, os Estatutos de Nova Escola Galega trazan as seguintes posibles actividades:

Contribuír á formación, perfeccionamento e actualización pedagóxica.

Coordenar as entidades, grupos, e persoas no estudo de todos os aspectos relacionados coa renovación pedagóxica.

Promover e apoiar iniciativas de experimentación e intercambio pedagóxico.

Formar e expresar opinións sobre os problemas de ensino e estudar unha liña pedagóxica acorde cun modelo educativo científico e democrático.

Constituír grupos de traballo de estudo sobre a mellora da educación e a normalización lingüística e cultural.

Organizar cursos, seminarios, congresos, certames e outras formas de intercomunicación pedagóxica.

Publicar e difundir as actividades e constituír arquivos de documentación.

Asesorar ás asociacións, organismos e outras entidades en cuestións pedagóxicas.

Manter relacións con outras entidades con obxectivos semellantes.

Colaborar, con criterios de independencia, con entidades relacionadas coa educación.

3. SINAIS DE IDENTIDADE DA ESCOLA PÚBLICA

O modelo de *Escola Pública* que defendemos é un proxecto que cómpre ir construíndo mediante a reflexión e o intercambio de experiencias, favorecendo o debate profesional e social sobre o que significa un ensino público de calidade.

Estas son algunhas das súas notas definitorias

■ Entendemos a *Escola Pública* como un conxunto de institucións e mediações sociais, organizadas como servizo público gratuito, para asegurar a toda a cidadanía o goce do dereito á educación.

■ Debe estar financiada publicamente para asegurar unha escolarización gratuita, total e de calidade para todos e todas, entre os 0 e os 18 anos de idade.

■ Organízase democraticamente. A súa titularidade, a súa xestión e todos os criterios que a informan terán que ser públicos, con autonomía pedagóxica e de xestión.

■ Unha *Escola* investigadora e crítica que se estrutura a partir de proxectos educativos.

■ Unha *Escola* plural, ideolóxica e culturalmente. Un espazo laico e

aconfesional, que non practica o adoutramento e que garante a liberdade de expresión.

■ Unha *Escola* vertebrada por un currículo contextualizado e didacticamente asentado en correctos fundamentos psicopedagóxicos.

■ Un modelo de *Escola Pública* con estrutura de tronco único mediante un sistema pedagóxico coherente, dotado dun corpo único de docentes e educadores con autonomía organizativa para a aplicación do seu proxecto educativo.

■ O carácter público dos centros escolares vén determinado porque a titularidade, a xestión, os obxectivos e as súas actividades sexan públicos, mediante unha organización democrática.

O modelo de *Escola Pública* que defendemos é un proxecto cara ó que nos diriximos, que cómpre ir construíndo mediante a reflexión e o intercambio de experiencias, favorecendo o debate profesional e social sobre o que significa un ensino público de calidade. Dende esta perspectiva, queda aínda moito camiño por percorrer nos centros de titularidade pública para facer efectivo este proxecto.

Ó mesmo tempo, coidamos que a concertación escolar entorpece o proxecto de escola pública que defende-

mos os MRP. E cremos que é obriga inherente das administracións públicas para garantir unha oferta suficiente e de calidade para toda a cidadanía.

Declaración do III Congreso “Modelo Escola Pública”. 1996

■ Entendemos a Escola Pública como un conxunto de institucións e mediacións sociais, organizadas como servizo público gratuito, para asegurar a toda a cidadanía o goce do dereito á educación, coas condicións precisas e esixibles de calidade infraestructural e didáctica de accesibilidade, pertinentes á construción dun Estado Social e democrático.

■ A Escola Pública tende a estar financiada publicamente, mediante os recursos dos orzamentos xerais do Estado, para asegurar unha escolarización gratuíta, total e de calidade para todos e todas, entre os 0 e os 18 anos de idade.

■ A Escola Pública organízase democraticamente. A súa titularidade, a súa xestión e todos os criterios que informan os obxectivos e as actividades terán que ser públicos, con autonomía pedagóxica e de xestión. A Escola Pública tende a contribuír á vertebración democrática da sociedade e impulsar unha cultura de participación social e comunitaria.

■ O modelo de Escola Pública que propugnamos organizase a partir de proxectos educativos, construídos democraticamente, coa finalidade de formar e de socializar ás persoas, a través da sistematización, transmisión e elaboración crítica dos saberes, valores e contidos, recibidos no exterior de forma dispersa, fragmentaria e mesmo contradictoria, contribuíndo deste xeito ó adecuado desenvolvemento das personalidades en formación.

■ Unha Escola investigadora e crítica, que promove a construción dos coñecementos e da cultura, por parte de profesores, alumnos e alumnas, non reprodutora nin lexitimadora dunha orde social inxusta, que favorece a construción de espíritos abertos, con flexibilidade e adaptabilidade cognitivas, e que posibilite a cada escolar ser progresivamente capaz de afrontar os seus problemas vitais.

■ É así, unha Escola plural, ideolóxica e culturalmente, e nela poden estar presentes as diferentes visións que democraticamente conviven na sociedade. É tamén, un espazo laico e aconfesional, que non practica o adoutramento e que garante a liberdade de expresión. Sen embargo non renuncia e, ó contrario, promove unha educación asiolóxica, de acordo cos valores universais recoñecidos,

como son a xustiza social, a solidariedade, a cooperación, a tolerancia, a igualdade sen distinción de grupos humanos e de sexo, o respecto e a promoción oportuna identitaria da diversidade cultural e lingüística, así como a resolución pacífica dos conflitos sociais.

■ Unha Escola que se implica na conquista da igualdade social, que por tanto combate o fracaso escolar e que integra a diversidade, con instrumentos e estratexias de actuación adecuados a cada circunstancia.

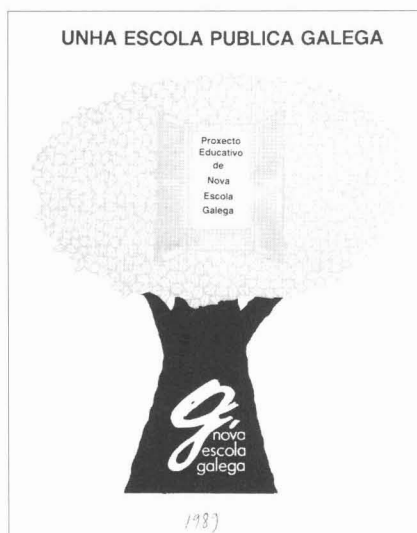
■ Unha Escola vertebrada por un currículo integrado, con contidos dotados de real capacidade formativa, didacticamente asentada en correctos fundamentos psicopedagóxicos, o que, á súa volta require unha exquisita profesionalización educadora e docente, publicamente sostida. Unha escola entendida como un espazo de afectividade positiva, que acolle historias de vida e intelixencias, así como as diversas formas culturais, asumindo, polo tanto, o pluralismo e o relativismo culturais, ó tempo de desenvolver o pensamento e o coñecemento científico, o espírito de iniciativa e de capacidade emprendedora, e de fomentar o exercicio efectivo de responsabilidades, así como a cultura do traballo enriquecedor.

■ Un modelo de Escola Pública con estrutura de tronco único, mediante un sistema pedagóxico coherente, dotado dun corpo único de docentes e educadores, con autonomía organizativa, é dicir, con competencia decisiva para axustar na escala de cada unidade organizativa, os obxectivos e a xestión dos recursos necesarios, para aplicación do seu proxecto educativo; tamén con capacidade de autoavaliación interna e de participación nos procesos de desexable avaliación externa, encamiñados á mellora da calidade institucional e educativa.”

Coa intervención decisiva de Nova Escola Galega este texto foi aprobado na Asemblea Final do III Congreso Estatal de Movementos de Renovación Pedagóxica, celebrado en Torremolinos (Andalucía) nos días 5 e 8 de decembro de 1996.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

débil a actividade dos CEFOCOPs, os centros públicos para a formación do profesorado. Dende Santiago a Vigo, dende A Estrada ao Barbanza,... permitindo a constitución de grupos de traballo e de formación.

Tamén ten sido unha constante actividade do Secretariado, xunto á diversa interrelación social, o mantemento de entrevistas institucionais: de presentación, de apertura de diálogo, de comunicación ante diversas reivindicacións ou en apoio de asociados penalizados por desenvolver unha actividade acorde coas nosas propostas, mantendo sempre unha autonomía e liberdade responsable con algunha frecuencia non comprendida, nin adecuadamente valorada, no pasado, como nos momentos actuais, por parte da Administración e autoridades concernidas.

Todo un denso traballo, pois, que ven requirindo dende hai anos da contratación de persoal administrativo, aínda que en reducida escala. Desempeñaron este traballo no pasado e en distintos momentos: Pablo Meira, Sonia López, Encarnación Alonso, María Pereira, Sandra Otero, Carina Blanco, Belén Blanco, e Silvia López, e faíno no presente Fernando Vázquez.

Nova Escola Galega non se comportou ao longo destes anos como unha asociación moi numerosa na cifra dos seus asociados, a pesar de realizar en varios momentos específica campañas de afiliación. Neste senso predominan os afiliados e afiliadas que xeralmente adoptan un compromiso activo acorde coas finalidades da Asociación. A cifra inicial de 145 participantes na Asemblea Fundacional de 1983, pasou a ser de 248 contra fins de 1984, rexistrándose case 320 en novembro de 1985⁶, unha cifra que se estabiliza durante moitos anos, a pesar da existencia dun reducido número de baixas en cada ano compensado por un número similar de altas, vindo a situarse na última década nunha cifra un pouco inferior aos 400 asociados, dos que unha parte pequena, pero singular, está emprendendo a xubilación nos últimos seis anos. Ao respecto, é de facer notar que do mesmo modo nos últimos dez anos está a darse unha parcial renovación nas persoas que asumen responsabilidades ligadas ao Secretariado Galego; persoas que se incorporaron á vida profesional nos últimos quince anos.

É igualmente oportuno indicar que en todas as Asembleas Anuais cele-

6 - O reparto territorial era o seguinte: Santiago, 94; Vigo, 42; Barbanza, 15; Ourense, 23; A Coruña, 38; Bergantiños, 24; Lalin-A Estrada, 18; Ferrol, 30; Lugo, 18; Baixo Miño, 5; Pontevedra-Morrazo, 23; Salnés, 15; e Lugo Norte, 5; o que traslada unha imaxe plausible da presenza de asociados de Nova Escola Galega, ao longo do tempo.

RESOLUCIÓN PRESENTADA NA XXIV ASEMBLEA ANUAL DE NEG

ANTECEDENTES DA SITUACIÓN ACTUAL

Neste 2008, Ano Internacional das Linguas, Nova Escola Galega celebra o seu 25º aniversario. Aló van vinte e cinco anos de traballo arredor de dous eixes fundamentais: a renovación pedagóxica e a plena normalización da lingua e da cultura galega. No mesmo ano 1983 en que se iniciaba a nosa andaina, o Parlamento de Galicia aprobou por unanimidade a Lei de Normalización Lingüística, da que deriva todo o marco legal que se foi desenvolvendo ao longo deste tempo no ámbito lingüístico.

No ensino, espazo central do noso traballo, axiña puidemos comprobar que o obxectivo principal sinalado pola LdeNL (garantir que o alumnado acadase unha boa competencia nas dúas linguas oficiais de Galicia) non pasaba de ser un adorno que quedaba ben nos discursos pero que non tiña unha translación real á práctica. Os sucesivos decretos que se foron promulgando, malia os tímidos avances que puideron significar, sempre parecían ditados desde a cautela e o temor de que a lingua galega abandonase nalgún momento a posición socialmente subordinada herdada da ditadura.

Co paso dos anos, nos centros educativos instalouse a sensación de que había leis para cumprir e leis para figurar, pois as que afectaban á lingua non pasaba nada se non se poñían os medios para levalas á práctica. Por riba, a isto uniuse a ausencia dunha oferta de formación para o profesorado que fose máis aló dos cursos de galego e, sobre todo, o feito de que desde a Administración nunca houbera unha planificación lingüística digna de tal nome.

Os esforzos de NEG para cubrir esta última eiva da Administración concretáronse en documentos como *Un modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego* (1988), o *Modelo de normalización lingüística para o ensino* (1989), promovido en colaboración con moitas outras organizacións, e o *Modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego* (1999), que nunca foron atendidos.

Co paso dos anos, o grao de incumprimento da lexislación lingüística chegou a acadar un nivel alarmante. Un feito que levou a que o anterior goberno do PP promovese o Plan Xeral de Normalización da Lingua, que foi aprobado polo Parlamento de Galicia, por unanimidade, no ano 2004. E correspondeulle ao novo goberno formado polo PsdeG-PSOE e BNG poñer en marcha as medidas previstas no PXNL.

A SITUACIÓN ACTUAL

A primeira medida referida ao ensino que a Consellería de Educación levou á práctica foi a aprobación do *Decreto 124/2007, do 28 de xuño, polo que se regula o uso e a promoción do galego no sistema educativo*. Unha normativa que non é a que a NEG lle gustaría, pero que apoiamos, malia as nosas reservas, porque cremos que serve para deter a alarmante desgaleguización á que estaba a contribuír o sistema educativo e que permite avanzar na corrección da desigualdade lingüística clamorosa a que se ve sometido o galego.

Agora, cando transcorreron xa oito meses desde a súa publicación no DOG, contemplamos con abraio e con desánimo como a Consellería de Educación pouco máis fixo que publicar o citado decreto, pois non vemos por ningún lado a adopción das imprescindibles medidas para que, como ocorreu con decretos anteriores, o texto legal non se quede só no papel.

Parécenos escandaloso que, co inicio do curso 2007-08, non se levasen a cabo actuacións dirixidas á necesaria divulgación dos obxectivos e dos contidos do decreto entre os membros da comunidade educativa e na sociedade, en xeral. Se calquera medida do goberno, por cativa que sexa, ten a súa correspondente actuación para dala a coñecer aos sectores afectados, con maior razón debera de tela un Decreto tan importante coma este, que afecta ao conxunto da sociedade. Nos últimos meses vemos como, por riba, se dá o paradoxo de que a comunidade escolar comeza a recibir información falsa e equívoca sobre os obxectivos do Decreto, dentro dunha agresiva campaña promovida por organizacións contrarias aos posibles avances normalizadores que este podería propiciar de levarse á práctica.

A parálise que afecta neste tema á Consellería de Educación é tan rechamante e escandalosa que obriga a reflexionar sobre as causas que a producen e a posible relación coas actuacións anti-decreto dos últimos meses. Acaso pensa a Consellería que a publicación dun decreto serve para cambiar automaticamente a realidade? A que agarda para divulgar entre a comunidade educativa, de xeito claro e transparente, os obxectivos e as actuacións previstas no decreto, así como as razóns pedagóxicas e sociais que levaron a promulgalo? Para cando unha oferta de formación do profesorado en temas como planificación lingüística educativa ou didáctica do ensino en dúas linguas? Ou é papel mollado a aposta pola lingua propia e polo plurilingüismo contida na Declaración de París, que o goberno galego subscribiu en febreiro deste ano?

Desde Nova Escola Galega, nesta data simbólica para nós, reclamamos da Consellería de Educación a adopción das medidas necesarias para dar a coñecer o Decreto 124/2007 e as razóns que o animan e, paralelamente, a oferta dun variado abano de medidas de formación do profesorado necesarias para que o lexislado se poida trasladar á práctica. Son medidas que chegarán tarde, si, pero máis vale tarde que nunca.

5. UN ESPAZO PARA A REFLEXIÓN, O DEBATE E A ELABORACIÓN DOCUMENTAL

5.1. DE REFLEXIÓN E ELABORACIÓN DOCUMENTAL

Nova Escola Galega véñse caracterizando como un cualificado espazo de debate e elaboración propositiva. Desde o diagnóstico do presente e co horizonte do noso Modelo de Escola Pública (Doc. aprobado no 1989), fomos propoñendo argumentos de avance, de análise crítica e de alternativa á realidade actual de educación en Galiza, conformando documentos de orientación, algúns de notábel importancia.

Entre 1983 e 1992 producimos documentos sobre a Reforma Educativa, a normalización da lingua galega, a educación para a paz, a escola rural

(1986), a escola pública, a xornada escolar e a formación do profesorado, como ten quedado constancia nas páxinas do *Boletín Interno* de Nova Escola Galega, na *Revista Galega de Educación*, a través dos medios de comunicación, ou a través da súa difusión documental, sendo de anotar neste caso, en particular, os seguintes:

- Unha escola pública galega. Proyecto educativo (1989).
- Un modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego (1989).
- Modelo de normalización lingüística para o ensino (1999).

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

nova escola galega
Iniciativa galega de renovación pedagóxica

**0 Prestige,
a Educación Ambiental e nós**

A Educación Ambiental, na súa concepción máis contemporánea, como resposta a crise ambiental, ten pouco máis de tres décadas de existencia. Os seus orixes acostuman datarse no tempo da década dos setenta, mais os primeiros cursos de formación foron na Vila de Vigo (1970) na Universidade de Girona (1972), extensión de centros en todas as cidades. Desde que se articularon as primeiras políticas ambientais con intención de transcender os enfoques meramente profesionalistas, para coñecer unha perspectiva máis integral, a educación figura sempre entre os instrumentos identificados como claves para mudar unha nova relación entre as sociedades humanas e o ambiente: unha relación respectuosa dos límites ecolóxicos que impoñen un planeta finito e que permite a satisfacción universal e equitativa das necesidades humanas.

A pesar de que as políticas ambientais propostas nos últimos anos e os responsables da súa aplicación lle outorgan a Educación Ambiental un lugar central nesta tarefa, o feito constatábel é que son outros instrumentos ou ámbitos de traballo os que reciben maior atención e recursos: os económicos, os normativos-legais e os tecnolóxicos. Ademais, a influencia social da Educación Ambiental resulta difusa e difícil de calibrar posto que baixo este título se agrupan accións de educación escolar, de formación especializada, de educación non formal, de información e divulgación, etc. Di que non cabe dúbida e de que as sociedades occidentais e, entre elas, a galega, son cada vez máis sensibles a cuestión ambiental, aínda que os estilos de vida non se ven moi afectados de xeito significativo.

1995

- NEG ante a LOPAGCE.
- Valoración positiva e de avance do Decreto para a galeguización do ensino.

1996

- Alternativa para a etapa infantil no medio rural galego.
- Sobre o ensino da relixión.
- Ante a rede de centros.

9
UNIVERSIDADE DE
GALIZA

Desde 1993, ano que con ocasión dos dez anos aprobamos o Doc. “Que florezan cen escolas novas”, elaboramos os seguintes documentos de traballo e posicións:

A galeguización do ensino

Tradicionalmente ten sido un dos eixes da nosa actuación, no que se inscriben: o texto *Modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego*, renovado cun novo e reflexivo documento (1999), a participación na Coordinadora creada en 1997 arredor d'A Mesa de Normalización Lingüística e nos pronunciamentos e accións desenvolvidas, o apoio organizativo ás manifestacións celebradas, o traballo a través dos Equipos de Normalización Lingüística ou a singular implicación en campañas de sensibilización social como a desenvolvida en 1998 baixo o slogan “En galego, Galicia ten futuro” que reuniu en Compostela a uns 4.000 manifestantes convocados por dezaseis organizacións, a desenvolvida en 2001 baixo o lema “O galego, materia pendente”,

a realizada so o lema “En galego vexo Vigo”, así como a participación na co-organización dos Correlinguas (17 de Maio) dos anos 2001 e 2002, xunto con outras entidades.

Cómpre sinalar que a aprobación dun novo Documento do *Modelo de normalización lingüística para o sistema educativo galego* (1999) veu precedido dun intenso traballo de elaboración durante o curso de 1997-98 (conformado como un Proxecto Europeo de Linguas Minoritarias), e que durante o 2002 membros deste equipo participaron en representación da Asociación na elaboración dos informes sobre o galego no ensino no Consello da Cultura Galega, e na elaboración do Plano de Normalización do Concello de Santiago, realizándose asemade unha sesión de traballo (“O uso da lingua a debate”) o 6 de abril de 2002.

Nesta perspectiva podemos tamén salientar o apoio concreto realizado, en particular, desde 2005 das iniciativas emprendidas por “Ponte nas ondas”, a prol da consideración da cultura tradicional galego-miñota como patrimonio cultural da humanidade.

As expectativas positivas suscitadas polo Decreto 124/2007 que porén, provocou dende Nova Escola Galega algunhas observacións críticas expostas nun *Nova Escola Galega Opina*, están lonxe de cumprirse dada a deficiente instrumentalización ata o momento realizada pola Admi-

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

Nova Escola Galega critica la escasa aplicación de la Logse

Xosé Álvarez Castro, elegido presidente de la asociación

SANTIAGO. Redacción. La Asamblea anual de Nova Escola Galega se inició como objetivo para los próximos meses comenzar elaborando la Plataforma para la Defensa de nuestra Historia, la Historia y preservar en la línea crítica de la implantación de la Reforma denunciando el retroceso en la puesta en marcha de los aspectos positivos de la Logse.

La asociación pretende también seguir participando en organizaciones conexas para la formulación del uso del gallego, denunciar los obstáculos en el proceso de normalización lingüística y fomentar alternativas para impulsar el idioma.

Además de continuar con la organización de actividades propias para la formación del profesorado, la organización presta a los aspectos educativos deficiencias, especialmente como el acceso para la paz, el mejoramiento de la identidad y la igualdad.

Entre las actividades previstas

en el ámbito académico destacan los IX Encuentros gallegos de Educadores pola Paz, participación en la Plataforma para la Defensa del Ensino Público, organización de jornadas sobre cuestiones educativas municipales y participación en la Coordinadora Galega de MRP.

Por otro lado, el próximo agosto se celebrará el VII Encuentro de Educadores en VII Jornadas de Educación para a Paz, Vigo la celebración de la Revista Galega de Educación y A Coruña la organización de una escuela de verano sobre la pedagogía de la paz y sobre un proyecto educativo rural en Ourense.

Nueva dirección

En la asamblea fueron aprobados además las memorias económica y de actividades de 1993 y la constitución de cuatro comités de trabajo sobre el desarrollo del aprendizaje, la defensa de la enseñanza pública, la formación del profesorado y la organización escolar.

En la asamblea también se eligió el nuevo secretario nacional de la asociación Xosé Álvarez Castro, ocupará la presidencia y de la secretaría, suscepción y también se fueron elegidos respectivamente, Lucía Bello Rodríguez, Xosé Ramón Becerra Berra y y también como

presidentes de la Revista Galega de Educación el tripartito Antonio Costa Pico y Manuel Brigado Rodríguez y del secretario de Intercambios Francisco Vega García.

Como representantes de las asambleas de zona resultaron elegidos Teresa Ferrero Ferrero y Antonio Rodríguez Hermida para Santiago, Xosé Ramos Rodríguez y Noemí Mosquera Rosi para A Coruña, Xosé Luis Muruzábal para Ferrolterra y Xosé Manuel Cid para Ourense.

Están asimismo representados en el nuevo secretariado las zonas de O Sabor (en la persona del presidente) y la secretaría, O Sabor (del vicepresidente).

ción de Galicia, tendo tamén participado en 1995 e 1997 na elección de representantes do profesorado nos Consellos Consultivos dos CEFOCOP.

A educación para a paz, a cidadanía e os dereitos humanos

A educación para a paz é un dos elementos catalizadores da educación en valores presente no actual deseño da Reforma Educativa Española. A educación para a paz foi unha das primeiras dimensións e dinámicas de acción impulsadas por Nova Escola Galega, sendo os seus iniciadores en Galicia, a través dos iniciais impulsos dados polos profesores Suso Jares, o gran animador e formador, Calo Iglesias e Manolo Bragado, como grupo de Educadores/as pola Paz.

Formando parte desta continuidade, anualmente Nova Escola Galega vén

convocando dous encontros, un constante en Ourense dende 1988 ata 1996, e outro en lugar variábel, e editou o Boletín *Novapaz* entre 1990 e 1998 (nº 1 a 26).

Así, en Ourense en 1993 na Facultade de Humanidades e por singular impulso de Xosé M. Cid celebráronse as VI Xornadas de Educación para a Paz e as IX en 1996. Desde 1993 redenomínanse en parte como Congreso de Movementos Sociais Alternativos, atendendo a temáticas como o feminismo, a ecoloxía, o pacifismo, a igualdade, a diversidade e a disidencia, constituindo un notábel foro de debate e de presentación de experiencias, coa participación de ensinantes procedentes de diversos lugares do Estado.

Pola súa parte os Encontros Galegos de Educadoras e Educadores pola Paz tiveron tamén continuidade ata o

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

**MANIFESTACIÓN
EN COMPOSTELA**

SAÍDA ÁS 12 DA ALAMEDA

* SÁBADO 26 de ABRIL

1997

PLATAFORMA POLA DEFENSA DO ENSINO PÚBLICO DE GALICIA

Asociación socio-Pedagóxica de Galicia (AS-PG)
Escola Viva
Nova Escola Galega
Comisións Obradeiras (CCOO)
Federación Traballadores do Ensino (FETE-UGT)
Confederación Intersindical Galega (CIG)
Sindicato de Traballadores do Ensino de Galicia (STEG)
Comités Abertos de Facultade (CAF)
Comités Abertos de Estudiantes (CAE)
Movimento Estudiantil Universitario (MEU)
Sindicato de Estudiantes
APAS do Morrazo
Federación Olívica de APAS (FOAPA)
Federación Provincial de APAS do Ensino Público de Ourense
APAS do Ensino Público de Ferrolterra

ORGANIZACIÓNS QUE APOIAN

Bloque Nacionalista Galego (BNG)
Esquerda Unida-Engadela Galega (EU-EG)
Partido dos Socialistas de Galicia (PS de G-PSOE)
Asamblea Nacional de Obxección de Conciencia

**POLA DEFENSA
DO**

en **SI** no

PÚBLICO

Sempre coica
Democrática
Participativa
Integrativa
Galega
Léica
Cívica

PLATAFORMA POLA DEFENSA DO ENSINO PÚBLICO

presente (2008) dende as primeiras xornadas realizadas en 1984 e dende aquel primeiro Manifesto pola paz e o desarme que en 1984 asinaron uns 1.000 ensinantes de toda Galicia. Celebrouse o VI Encontro en abril do 92 en Gandarío, o VII en abril do 93 en Allariz, o VIII e o primeiro Galego-Portugués un ano máis tarde en Lisboa, en colaboración cos profesores portugueses do Movemento de Educación para a Paz (MEP), coa participación dun cento de galegos e galegas, o IX e II Galego-Portugués en Sarria, o XX Galego-Portugués en Lugo, o XXI Galego-Portugués en Chaves e o XXII na cidade de Vigo no pasado mes de abril, constituíndo un espazo moi vivo en canto á presentación de experiencias pedagóxicas, enriquecidas coa presenza de diversas ONG, desde aqueles momentos ata o presente.

Noutra orde de cousas, no 1993 editáronse varios materiais celebrando 10 anos de educación pola paz, contribuíuse a dinamizar a educación para a paz en encontros celebrados en diversas cidades españolas, participábase na Coordinadora Estatal de Asociacións de Educación para a Paz, e participouse na organización do Congreso Europeo de Educación para a Paz celebrado en Santiago de Compostela no 1994, como tamén en apoio da insubmisión ao servizo militar e en diversas campañas escolares de solidariedade con Cuba.

Un ano de singular importancia foi o de 1996 no que arredor do proxecto “Construír a Paz / Cultura para a paz” se levou a cabo un ambicioso proxecto de exposicións, de actividades e de presentación dun gran libro (baixo a coordinación de Suso Jares), que acadou a todas as cidades galegas e

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

vedo, Belén Piñeiro, Noa Caamaño, Cathryn Teasley, Carme Díaz Simón, Nardo Carpenente e outros moitos educadores/as que teñen o seu eco no conxunto de Galicia e nos colectivos de ensinantes portugueses irmáns.

A pedagogía da imaxe, os media e o escenario dixital

A preocupación polo audiovisual, polos novos soportes informativos e comunicacionais estivo presente a través de varios grupos de traballo dende o comezo de Nova Escola Galega.

Nova Escola Galega en colaboración coa Escola de Imaxe e Son da Coruña veu celebrando desde 1992 e ata o ano 2000 os Congresos Internacionais de Pedagogía da Imaxe e a convocatoria de realizacións de vídeos escolares; a televisión, o vídeo, a realidade inventada e o mundo da educación, con debates, realizacións e experiencias, veñen sendo centro de atención. Se cadra este Congreso resultou ser o espazo de reflexión máis cualificado a este respecto en Galicia, debendo salientar a importancia do IV Congreso celebrado no ano 1995 coa inscrición de máis de 300 profesionais e a participación dun alto número de relatores/as e especialistas vindos de moitos lugares de todo o mundo.

En 1997, este Grupo de Nova Escola Galega (Pé de Imaxe) cunha singular participación e implicación da profesora Charo Belda e dos profesores Xosé Ramos, Manolo González, Miguel

V. Freire e Juan J. Bueno, promoveu o programa europeo para o desenvolvemento da educación e a imaxe a través do Programa Comenius, realizando a coordinación durante varios anos de grupos de Francia, Finlandia e Suecia.

As dificultades de sostibilidade desta iniciativa fixo que se abridan posteriormente vías de colaboración coa sede na Coruña da Universidade Internacional Menéndez Pelayo.

Durante o ano 2005 o grupo Pé de Imaxe participou tamén na organización do Primeiro Encontro Internacional sobre Educación Audiovisual, realizado en Santiago de Compostela e promovido polo Consorcio Audiovisual de Galicia, na elaboración de unidades didácticas promovidas polo mesmo Consorcio e na promoción de iniciativas varias nos centros educati-

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

crática, para o que cómpren estratexias e actividades de orientación educativa.

Con esta preocupación, dende Lugo e a partir de 2001 e ata 2005, viñéronse convocando os Encontros Galegos de Educadores/as e Orientación, cunha notable resonancia, e entre os que compre destacar a Alfonso Villares Barro, Carme Díaz-Simón, Fran Candia, Elvira de Gabriel, X. Antonio Barral... A súa vitalidade nesta temática levounos a coordinar e desenvolver boa parte do monográfico sobre a Orientación, no número 39 da RGE. Tamén o grupo Cambela, desde Compostela fai deste asunto un dos seus eixes de traballo.

A educación infantil

Tradicionalmente e dende 1983 varios foron os grupos de traballo arredor da pedagogía para a etapa da

educación infantil. De formación e de intercambio de experiencias.

Entre os diversos grupos de traballo, o de pedagogía e didáctica de educación infantil, que se reúne en Santiago con periodicidade constante dende o ano 1985, permitiu ir construíndo unha importante formación teórico-práctica desde as perspectivas do enfoque construtivista, constituíndose un sólido seminario de formación, ao que acudiron neste tempo algo máis de vinte profesores e profesoras, arredor dun máis restrinxido núcleo de referencia. Dende este grupo convocáronse varios encontros pedagóxicos, ao longo de todo este tempo, realizándose tamén a monografía *Outras aulas, outras escolas*, que foi moi ben acollida.

As súas actividades levaron a establecer diversos contactos con outras entidades do País Vasco (Adarra), de Italia e de Portugal, e con grupos galegos como Preescolar na Casa ou AGAMEI.

Este grupo de traballo consolidado como Seminario de Educación Infantil e Primaria de Santiago, en función da súa reestruturación de persoas do grupo, no que interviñeron na súa coordinación, entre outras, Carmela Cons e Tere Ferreiro, mudou en 2002 a súa denominación como Cambela, do que tamén forman parte Rosa M^{te} Calvo, Lourdes Campoy, María Castro, Encarna Peiteado e Esther V. Otero, centrado nunha parte das súas preocupacións na educación emocional infantil a través da forma-

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA
1983 - 2008

Nova Escola Galega

OSMEDIOS

Pé de Imaxe: conclusións VIII Congreso de Pedagogía da Imaxe

Comité Organizador

1. Estamos nunha sociedade de espellos. Os medios reflicten a realidade en múltiples espellos. Pero non son espellos obxectivos e inocentes senón espellos deformados, nos que interveñen moitos factores e intereses.

2. A educación debe necesariamente integrar o estudo dos mecanismos que interveñen na produción deseos espellos multiplicadores como nosas veces se ten reclamado desde Pé de Imaxe. Constatamos que nosa integración aínda non é nin suficiente, desde o punto de vista da súa realización nas escolas, nin satisfactoria, desde o punto de vista da adecuada formación do profesorado e a detección de medios.

3. Bailetamnos, ademais, o requirimento do maximización de certos aspectos que deberían ocupar un lugar non secundario na Educación para os Medios e que ata o de agora non teñen recibido a atención debida.

4. Entre estes aspectos, analizamos en primeiro lugar os ligados sobre a dimensión sonora dos documentos audiovisuais, a importancia de atender a ler e interpretar o discurso sonoro e a súa importancia con frecuencia ese discurso adquire un carácter persuasivo, contribuíndo de múltiples estratexas da sedución que operan desde os medios, e adquiremos

na que logo un enorme potencial manipulador.

5. Observase sen embargo que a crítica segue a dar de costas a moitos aspectos nos que vive o alumnado un cotidiano onde o silencio parece a ser un ben escaso e no que a música, que para vel o espelloa conscientemente polo regular, actúa como un adxectivo "cabaleiro de Troia" que gande

6. O uso de metodoloxías de análise cada vez máis depuradas permiten detectar que os medios sempre interveñen sobre todo a través da publicidade, como creadores de imaxes estereotipadas da realidade impregnadas de fortes contidos ideolóxicos. E o caso do estereotipo masculino e feminino que se proxecciona na maior parte dos anuncios emitidos tanto na televisión como na prensa escrita. Malia os reiteradas campañas de denuncia da redución da muller a "obxecto de desexo" e a análise das mensaxes publicitarias, permitenos probar que esta redución segue coexistindo complementada coa tradicional oposición home/actividade/multiperspectividade. Os programas de educación e os colectivos de efectiva qualidade entre home e muller atopanse logo coa oposición existente mediante voztes técnicas, da presenncia desde estereotipos.

7. Non obstante, suscitáronse o debate sobre a conveniencia de incorporar a sedución como obxecto de estudo nas aulas, e incluído como forma de comunicación tanto para educar en xeral como para educar nos medios. Abrease este dobre interrogante: ¿Que que serve dispoñer de gran capacidade argumentativa se a falta de relación nos que estamos emmarcados nos producidos polos medios de masas non usan xeralmente estes mecanismos, sendo

ción en análise transaccional, coa colaboración da psicóloga Isabel Lopez Arias.

Didáctica da lingua

A didáctica da lingua con particular atención ao galego, aínda que tamén ao castelán e ao inglés, non ten suscitado unha atención continuada específica de Nova Escola Galega, coa súa plasmación en encontros (como o celebrado en Pontevedra coa colaboración do colectivo Ollo de Sapo), seminarios e documentos, máis que en contadas ocasións. Pero si houbo varios grupos de traballo comarcais nos pasados anos oitenta. Hai que salientar a destacadísima intensidade con que diversos asociados e asociadas de Nova Escola Galega teñen intervido nestes ámbitos, coa súa plasmación sobre todo na preparación de libros de texto e outros materiais e recursos complementarios, que se teñen editado a través de Edicións Xerais de Galicia (baixo a coordinación dos profesores Xosé Lastra, Agustín F. Paz e Manolo Bragado), atendendo tanto á educación infantil, como á primaria e a secundaria; a través de Vía Láctea, editorial coa que mesmo se asinou en 1986 un convenio de edición; con Galaxia, e con SM. Hai que anotar tamén unha implicación similar no eido da animación á lectura, con plasmación sobre todo a través de iniciativas formuladas pola Asociación Galega do Libro Infantil e Xuvenil (GALIX), as campañas públicas de animación á lectura promovidas polo

profesor Xabier Senín, ou o actual programa público de Bibliotecas Escolares e de Aula, animado pola profesora Cristina Novoa, entre outras profesoras e bibliotecarias, e outras diversas iniciativas editoriais, como as promovidas polos profesores Xosé M. Barreiro, Antonio G^a Teijeiro, Milagros Blanco, Xulia Tarrío, Paco Martín ou Xabier P. Docampo.

Nunha liña similar e converxente hai que facer mención da máis recente iniciativa sostida por Nova Escola Galega en relación ao Colectivo Tatalo: “As festas da narración oral” celebradas en 2007 e 2008, con extraordinario éxito e seguimento, organizadas por Ana Cadenas, Manolo González Seoane, Victoria García e Francisco Veiga, co acompañamento por igual do nº 41 da *Revista Galega de Educación* dedicado á tradición oral.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

42

Pepe Gesteira

PE DE IMANE

O CONGRESO DE PEDAGOGÍA DA IMANE DESTAÑO SERVIRÁ PARA ORGANIZAR AO MESMO TEMPO UN ENCONTRO MUNDIAL DE EDUCACIÓN E MEDIOS AUDIOVISUAIS

Como vedes este ano, despois de tres importantes congresos de nosos niveis sobre Pedagogía da Imaxe, celebrábase un Encontro Mundial que pretende discutir liñas de traballo para o ensino dos medios, análise existencial para integrar o ensino dos MIMC, no curriculum, establecer liñas permanentes de cooperación intermunicipal e analizar as políticas sobre o ensino dos Medios nos diferentes países do Mundo. Este Encontro conta con Comag, organizador similar ao otro Congreso dos anos anteriores, unha que desde veu incorporarse ao representante da I.N.E.B. institución que traballamos de xeito importante nestas ocasións, e unha representante da Edith Cowan University de Australia, entidade que tamén traballamos gratificadamente e organizativamente ademais dos nosos membros de NOVA ESCOLA GALEGA, os dous da Escola de Imaxe e Nova da Coruña.

é o da Interactividade da Comag, ademais, dolo que o fan a finais individuais. A realidade de que se realice en Galicia parte de persoas vinculadas ao ensino dos Medios que están nos primeiros de traballo que estamos a realizar, aceptámonos por considerar que era necesario. Encantados de que este ano se celebre desde o día 1986 en Pontevedra. Desde o Secretariado de NOVA ESCOLA GALEGA pensamos que a reflexión sobre este tema é de vital importancia para o sistema educativo, nos seus contornos, e facemos unha chamada a todos os docentes e afiliaos para que avoan ao Congreso e sigan a preparación polo tema, pois observamos que a atención nos anos anteriores estaba vinculada a aquelas que teñen unha relación especial con medios e non pouco para o profesorado en xeral.

11

Didáctica das ciencias sociais

A modo de estudo integrado do medio, ou de estudos de coñecementos da cidade, ou de recursos didácticos do entorno, ou de medios e comunicación, ou de tratamento de temas e asuntos conflitivos en relación coa elaboración dunha historia crítica e a construción do social, esta vertente didáctica veu sendo cultivada por diversos grupos de profesores e profesoras, ao incorporar en Nova Escola Galega a particular sensibilidade e coñecementos xa elaborados polo colectivo Escola Aberta (con Antón Rozas e Eduardo Seco, entre outros) ou polo Grupo de Bergantiños (con Xoán Fernández Carrera, entre outros), ou polo colectivo de Xeógrafos Galegos e profesores como Ramón L. Facal. Unha parte da plasmación das

súas actividades canalizouse na preparación de libros e recursos didácticos editados por diversas editoriais. Nos últimos anos e relacionados con este ámbito son destacables as iniciativas dos compañeiros e compañeiras de Ourense con dúas edicións do Congreso de Patrimonio Etnográfico Galego, o conxunto de actividades sobre megalitismo coordinadas por Xose Ma^a Lema e Silvia Lijó, no marco do Seminario de Estudos Comarcais da Costa da Morte.

Didáctica das ciencias naturais e experimentais. A educación ambiental

Un campo que tamén ten suscitado unha frecuente atención: os estudos e recursos no campo da bioloxía para escolares (con Marilar Aleixandre e Manuel Brañas, entre outros profesores/as), a

XVV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA
1983 - 2008

A Fenda Dixital

Durante os días 7 e 8 de setembro tivemos lugar na Casa da Cultura do Concello de Brións o I Congreso sobre a Fenda Dixital. As tecnoloxías da información e da comunicación (TIC). Retos para a Educación do Futuro. Este encontro foi considerado como unha oportunidade de crear un espazo común, onde portugueses, galegos e representantes de outras comunidades e centros de investigación do Estado coñecemos referenciais, compartimos ideas e experiencias, entramos en contacto e intercambiamos opinións sobre a utilización das TICs en referenciais da educación do futuro, ofrecendo camiños propios para a superación dos retos que nos plantea o futuro.

Ó longo destas tres intensas xornadas tivemos a oportunidade de afondar enmoza a un concepto que se perfila ámbra, complexo e multidimensional: a Fenda Dixital que caracteriza a actual realidade da información e da comunicación. Esta quebra observada entre os países ricos e os países pobres conde a brecha coñecemos máis sofisticados, desde o urbano e o rural, entre a cidade e o campo, dentro dos propios centros educativos, en definitiva, crease unha fenda entre aquelas persoas que teñen acceso e se poden beneficiar das novas tecnoloxías (NTI) e aquelas outras que por cuestións económicas e ou educativas teñen un seu acceso, quedando marcadas máis mozo fóra de actualización e actualización dixital.

Miguel Vázquez Freire participou a súa intervención con un recorrido pola historia do grupo de traballo. De ir pasar, dentro en Nova Escola Galega e adiante a análise e reflexión entorno a Educación para os Medios (EPM). Foi un intercambio, non necessariamente de dificultades da integración da EPM no currículo, debido substancialmente a ausencia de conciencia social, o déficit de investigacións e estudos, e do entorno.

Alcaldía do grupo de traballo portugués "Trinxeiro"

XIV ASSEMBLEA ANUAL - 29 DE MARZO DO 2008

V XORNADAS DE CIENCIA E TERRITORIO. A AUGA: Usos E Abusos

10, 11 e 12 de setembro, Melide.

Asistiron un total de 49 profesores e profesoras, dos totais de 55 matriculados e traballo de campo, nove das xornadas, impoñendo que fosen admitidos máis persoas. A maior parte das das participantes foron profesoras de ensino secundario público, do ámbito das Ciencias Naturais. Porén, tamén participaron algunhas profesoras e profesores de ensino superior, así como algunhas profesoras doutoras doctoradas. Unha actividade preveron practicamente de todo o curso.

Como continuación das temáticas traballadas nas anteriores edicións, o tema principal desta ocasión centrouse sobre análise de fondo cabida, tanto para a análise dos materiais, como para o desenvolvemento do traballo máis práctico con propostas contextualizadas en diferentes lugares de grande interese.

Compre subliñar que o tratamento específico da problemática que esta análise do curso é especialmente significativo neste tempo, no que ademais da existencia de dúbidas preocupantes (contaminación ambiental no país, sempre que coñecemos a ser conscientes de que a auga non é un ben inagotable).

Os obxectivos da actividade, que se realizaron a continuación, foron o seguinte:

- Exemplificar na realidade natural da Terra de Melide as estratexias de integración do ensino no territorio;
- Investigar, grazas a súa posterior experiencia participativa, as posibilidades didácticas que nos ofrece a problemática do río da Auga;
- Realizar labores de investigación e análise, particularmente en aspectos como a contaminación dos ríos;
- Observar e coñecer as prácticas ambientais producidas por unha acción do ter humano propia da prevención do medio;
- Reflexar e expresar opinións (didácticas e de investigación) no campo da educación, no contexto de oportunidades educativas que nos ofrece o medio;

Desde a perspectiva da Comisión Organizadora, integrada por membros de Nova Escola Galega e por profesores e profesoras do distrito de Melide, de Melide, coñecemos profundamente os obxectivos e partes das clases teóricas impartidas. Por unha parte, permitímonos felicitar ao colectivo de profesoras e profesores que, tanto a través das actividades de campo como a través das actividades de aula, nos demostraron un compromiso e unha implicación máis que nunca coa sociedade en xeral. Por outra parte, permitímonos felicitar aos docentes que, tanto a través das actividades de campo como a través das actividades de aula, nos demostraron un compromiso e unha implicación máis que nunca coa sociedade en xeral. Por outra parte, permitímonos felicitar aos docentes que, tanto a través das actividades de campo como a través das actividades de aula, nos demostraron un compromiso e unha implicación máis que nunca coa sociedade en xeral.

ACTIVIDADES E GRUPOS 2007

construción de itinerarios e outros recursos para a educación ambiental (con Manolo Fernández, Charo F. Manzanal, Mercedes Suárez, Carme Morán, Pilar Bernárdez, Xulio Gutiérrez, Franciso Candia, entre outras e outros profesores), a colaboración dada en diversos momentos ao Taller de Educación Ambiental do ICE da Universidade de Santiago ou á Sociedade Galega de Educación Ambiental, as Xornadas de Educación Ambiental desenvolvidas entre 1989 e 1993 no Barbanza, co esforzo organizador de Xulio G. Roger, de Dolores Millares e de Pilar Diz, ou a atención que dende a RGE vén poñendo Araceli Serantes, son testemuño diso.

Son tamén testemuño as máis recentes Xornadas que sobre Ciencia e Territorio se veñen organizando con base no IES de Melide e por impulso

dos profesores Paco Veiga e Xulio Pérez Pérez, entre outros.

Materiais didácticos e diversidade. Educacompostela

Foi preocupación tradicional o interese pola elaboración de recursos e materiais didácticos de moi diversa índole e alcance a prol dunha práctica pedagóxica renovada e galeguizada. Entre a importante nómina de traballos deste tipo, ás veces editados nas varias revistas de contido pedagóxico existentes en Galicia, e tamén con frecuencia impresos como unidades documentais, como se pode observar rastrexando a sección de "Panoraula" da *Revista Galega de Educación*, poderán localizarse abundosas contribucións preparadas por asociados/as de Nova Escola Galega. Un novo impulso e unha orientación pedagóxica máis precisa foi dado a esta dinámica dende Nova Escola a partir do ano 2001 co

XXV ANIVERSARIO DE NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

Nova Escola Galega | **Actividade**
 Boletín mensual | Maio de 2002 | Número 47
MEMORIA DO "ENCANTRO GALEGO DE EDUCADORES/AS E ORIENTACIÓN"
 Albona Villares | Carmen Díaz

Dende Nova Escola Galega sentimos a necesidade de reflexionar sobre a orientación pedagóxica que está a ser un dos aspectos que máis innovacións introduce no sistema educativo nos últimos tempos.

Dada a diversidade e heteroxeneidade que nos caracteriza se queremos falar de orientación pedagóxica en Galicia, necesitamos falar dos diferentes sectores implicados: profesores, equipos directivos, pais, administracións, orientadores, I.E.S., Inspección... e dos diferentes campos e subcampos que a compoñen (preocupacións, innovacións, reflexión, etc.), así como dos diferentes niveis educativos nos que esta presenza (distintos, Primaria, ESO, Bacharelato, Facultades, Formación, P.O.S.,...).

Habíandose unha situación tan heteroxénea e interdependente, cívica e necesaria de que se poida dar algunhas reflexións sobre a situación actual e proxectos de modificacións distintas experimentais levar a cabo nos distintos campos educativos.

Con moitos traballos realizados (simpos, campañas e artigos, sendo en certos que estes non poden ser moitos debido ao pouco que as institucións pedagóxicas moitas veces implicadas en diferentes entornos e contextos, pero entendendo que se manifestan a maneira dos ambientes, debe ser prioritario esta heteroxeneidade e que non se olvide a importancia de involucrar nos centros educativos.

Por iso é prioritario que na próxima nosa análise nos a situación actual da orientación en Galicia tanto en Primaria como en Secundaria. Para iso contamos coa

Area de Compostela | 11 sep 2008 | **EDUCACIÓN**
Pérez define los ríos gallegos como "auténticos estanques"
VI JORNADAS CIENCIA E TERRITORIO • El calendario de la RGE comienza en Melide la presentación de unidades en la escuela. También se celebrará en Compostela un taller de reflexión con un vídeo de los cursos "¿qué es buena salud?"

¿El agua no es un bien escaso?
 ¿El Gallego fue un pequeño "Prestige"?

Três conferencias para cerrar el seminario

Congreso “Materiais curriculares e diversidade socio-cultural en Galicia”, impulsado por Xesús Rodríguez, Mª Dolores Candedo, Manolo López Fernández, Sonia López Soto, Helena Zapico, Rosi Vicente e Montse Castro,

entre outros profesores, que se constituíron en 2002 como Grupo Cavila e que correu coa organización dos seguintes encontros sobre materiais e recursos didácticos innovadores, téndose celebrado en 2007 a cuarta edición.

NEG fala de sí

Actividades realizadas

Acta do xurado da 3ª Edición dos premios “Educacompostela 2005-2006”

Lógo da convocatoria do Departamento de Educación e Mocidade do Concello de Santiago de Compostela e o movemento de renovación pedagóxica Nova Escola Galega, para elixir aos galardoados na III^a edición dos premios Educacompostela, creados co obxecto de reconecer, promover, premiar e difundir aqueles materiais educativos que polo seu valor e interese poidan contribuir ao desenvolvemento educativo de Galicia, favorecendo a innovación, a calidade na educación e a renovación pedagóxica, reúnen no salón de plenos os seguintes membros do xurado:

ELVIRA CIENFUEGOS LÓPEZ
Concelleira Delegada de Educación e Mocidade
Presidenta

ESTHER VÁZQUEZ OTERO
Representante de Nova Escola Galega

LOURDES MONTERO MESA
Directora do Departamento de Didáctica e Organización Escolar. Facultade de Ciencias da Educación

GONZALO ANAYA GARCÍA
Director do Centro de Formación e Recursos de Santiago

HENRIQUE ALVARELLOS
Representante de Asociación Galega de Editores

FRANCISCO VEIGA GARCÍA
Representante de Nova Escola Galega

BEATRIZ VARELA MORALES
Técnica de Educación e Mocidade
Concello de Santiago de Compostela
- Secretaria dos premios -

Ás 9:30 horas do día 13 de setembro de 2005, a presidencia abre unha quenda de intervencións para que os representantes antes mencionados expoñan os seus criterios con respecto aos traballos presentados.

Todolos premiados co xurado e membros do concello

Despois das oportunas deliberacións, o xurado acorda o seguinte:

En primeiro lugar agradecer a participación dos diferentes grupos de traballo que concorreron a esta III^a Edición dos premios Educacompostela deixando constancia da calidade e da diversidade dos traballos, o que provocou unha longa deliberación polo xurado.

En segundo lugar, elixir os seguintes traballos:

1º Premio, para o traballo titulado “A elaboración de materiais didácticos para e con alumnos/as educativos especiais. Unha experiencia no CEIP Serra de Outes”. O grupo de traballo está composto por David Valín Arias, Teresa Villaverde País, José Bailón Fernández, Verónica Rodríguez Varela, Patricia Romasanta Rodríguez, Elena Roo Maio, Jesús Rodríguez Rodríguez, Montserrat Castro Rodríguez.

Comentario:

O xurado quere destacar a interesante aportación que supón a elaboración deste material para un ámbito, como é o da aprendizaxe da lecto escritura en galego para alumnado con dificultades de aprendizaxe, no que non abundan demasiadas propostas.

Destaca tamén os núcleos temáticos que se inclúen no traballo, a implicación de diferentes perfiles profesionais na elaboración dos materiais así como a súa contextualización no contorno dos destinatarios.

2º Premio, para o traballo titulado “¡KIMASHO! Axúdanos a reconstruír o mundo.” O grupo de traballo está composto por Belén Domínguez Rey, Irene Calvo Antelo, Patricia A. Fernández García, Leandro Fernández Tomé, Lorena Mera Ramil, Rebeca Rivera Veiga, Ana Belén Rodríguez Pérez, Mª Dolores Carballo García.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

nova escola galega
maio 2005

Hai que salientar que neste contexto e arredor da terceira edición (2006), prestouse unha excepcional atención ás novas perspectivas abertas en canto aos recursos polos museos de Galicia, levando a cabo exposicións itinerantes por Galicia, xunto ás Xornadas de Compostela, unha actividade que coordinou Ana María Pose Blanco, coa contribución tamén en particular de Ana Estévez Lavandeira, técnica do Departamento de Educación do Museo do Pobo Galego.

Neste marco de preocupación son de notable relevancia os Premios de Educación "Educacompostela", que coorganizan dende 2003 anualmente o Departamento de Educación do Concello de Santiago, coa intervención dos pedagogos Xosé M. Rodríguez Abella e Beatriz Varela, e Nova Escola Galega: realizáronse ata o momento seis convocatorias, téndose recoñecido mediante premio dezaioito memorias de traballos e experiencias de toda Galicia, en conxunto de notable interese.

Outras preocupacións

Foi cultivada no seo de Nova Escola Galega a didáctica das matemáticas, sobre a que existiu un grupo de traballo durante varios anos na Coruña, baixo a coordinación de Fina Mosquera e de Francisco A. Fontenla, con algunha resonancia dos seus traballos a través do CEFOCOP da comarca e da *Revista Galega de Educación*.

A organización e a xestión democrática dos centros ocupou e ocupa a atención da Asociación, en particular a través dos Encontros de Debate e dos documentos aprobados. Realizáronse igualmente diversos seminarios e cursos breves sobre a cuestión, nos que se teñen implicado, entre outros, Tino Lorenzo, Suso Vecino, Xosé A. Castro, Mariló Candedo, Fina Mosquera, Xosé Centrón, César M. Yáñez, ou Emilio Legaspi. Ao respecto, no Barbanza e na Coruña teñen funcionado dous seminarios de organización escolar, con actividades internas, e unha certa proxección pública, onde igualmente se teñen implicado Xaquín Rodríguez Moreira, Xabier Carbajal, Xaquín López e Ana Liñares.

A aprendizaxe da lectura e da escritura, a música na escola (con Xabier

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

Nova Escola Galega Boletín interno, nº 40 | Setembro 96

O D E B A T E R E D O P R E S

A educación infantil en Módena

Carmela Goido

No pasado mes de maio ocaixi participamos nun seminario de infantil e unha representación da escola infantil Andania por fin! dicíamnos aproveitando a oportunidade que Lucia Zerini nos ofrece de visitar as escolas infantís da comarca de Módena na rexión da Emilia Romagna, en Italia.

Unha vez alí Lucia Zerini, membro do equipo de coordinadores pedagóxicos das escolas infantís da comarca, aducíamnos no contexto no que se dá a súa experiencia e organización as visitas a tres escolas.

Módena formá gata durtia reunión privilexiada etimologicamente dentro de Italia e cun goberno que vén sendo traballadoramente de esquerda. Tanto con este feito, parece evidente que hai tamén un gran importancia de sensibilización cara a educación, a cultura e o medio ambiente, un esforzo cara a equidade educativa que conlevan unha maior calidade de vida. Como exemplo, en Módena hai 22 escolas infantís comarcas fronte a 4 estatais e o investimento por plaza escolar é, máis e o dobre do que o comarca de A Coruña quere facer por plaza e ano.

A ORGANIZACIÓN EDUCATIVA

A dirección dos centros está centralizada no departamento de educación do concello. Así resolven as familias todos os trámites administrativos e all están os cinco coordinadores pedagóxicos das escolas. Cada un destes coordinadores ocupase de todo o referente á organización interna, o aseguramento e da formación permanente do profesorado de 5-6 escolas e tarefas de coordinar unha das cinco áreas do seu currículo para todas as escolas do concello.

No ciclo 5-6 a ratio é de 25 postos por aula nos tres niveis con dúas mestras por grupo. Ademais das dúas mestras de cada aula forman parte do persoal do centro, tanto persoal auxiliar como aulas teñen o centro máis un mestre de

necesidades educativas especiais se é o caso e durtia mestre ou mestras específicas para o horario de atención das 7.30 a 8 e de 16 a 18.30 tamén hai mestras especializadas contrastos para opeñura de inglés, música e relación.

En canto o currículo, o estado italiano non ten desenvolvido un currículo para todo o estado. En Módena constrúese un currículo con cinco áreas: lingua matemáticas, mancomunidade, arte e música.

O HORARIO

A organización do seu horario penso que merece un comentario a parte.

As escolas abren as 7.30 da mañá para aquelas familias que necesitan que necesitan especificamente desaxer da súa fillos a esa hora. De outras van chegando pouco a pouco entre as 8 h. e as 9 h. Nesta hora hai moita calma na actividade naídas dependentes da familia na propia aula comarcas relaxadas en pequenos grupos, xogos de mesa.

As 16 h. marchan case todos coas coas tónicas e tamén remata o horario das dúas mestras da aula.

(Continúa na páxina 51)

Iglesias), a dramatización e o teatro (con Antón Lamapereira e Manolo Vieites), a formación de monitores/as de colonias (Ourense), a educación física e a psicomotricidade (con actividades en Bergantiños e na Coruña, na compañía de educadores de Adarra), a educación plástica, ... teñen sido motivo tamén dalgunha atención, como tamén a preocupación polo tratamento das necesidades educativas especiais (con Teresa Núñez Mayán e Manolo Armas, entre outros). A preocupación pola historia da educación en Galicia é igualmente ben notable, como testemuñan, entre outros, os traballos de Sabela Rivas, Anxo Porto, Narciso de Gabriel, Antón Costa... Entre máis recentes preocupacións encóntranse igualmente: a reflexión sobre os profesionais que máis alá dos docentes interveñen

desde a animación socio-cultural no escenario educativo, como revelan as xornadas sobre isto convocadas en 2005 e 2006, por iniciativa de profesores como Montse Castro, Suso Rodríguez, Xosé M. Cid e Xosé M. Malheiro, entre outros. Esta emerxente liña de traballo, en colaboración co Colexio de Educadores e Educadoras Sociais de Galicia, concreouse nun par de publicacións a modo de actas das xornadas, e coa creación dunha comisión de traballo na que participan NEG, o CEEEG, e representantes das tres universidades galegas. As actividades que sobre cine e historia arredor das ciencias sociais veñen desenvolvendo, en colaboración, a Asociación docente *Sine Nomine* e Nova Escola Galega, con tres ciclos de cine e conferencias-debate nestes momentos. De igual modo, é oportuno salientar que a preocupación pola recuperación dos xogos infantís populares está presente entre algúns asociados de Nova Escola Galega, que, con outros, promoveron a asociación Brinquedia (www.xogopopulares.com/brinquedia.php). Así mesmo, anotamos o intento de introducir ao alumnado na reflexión sobre a ordenación integrada da arquitectura no territorio dado o seu impacto na calidade de vida das xentes, a partir da sinatura dun convenio de colaboración co Colexio Oficial de Arquitectos de Galicia para a elaboración e difusión de materiais didácticos para a etapa de

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

Nova Escola Galega

SECRETARÍO

COMEDIA BARBARA MARATÓN DE LECTURA DE VALLE-INCLÁN EN GALIAGO

ESCOLA DE VERÁN DE OLEIROS: A MEDIATECA

25 ANOS DE FREINET EN GALICIA: DA ESCOLA RURAL Á EDUCACIÓN SOCIAL

Organizado pola MESA POLA NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA
En 19 de Outubro tivo lugar no Centro de Santiago un acto reivindicativo en protesta pola decisión do DGS de reprogramar a Xornada de Galicia. Nesta ocasión de lectura compartida tivo un importante número de participantes para recuperar, no ámbito e espírito do Galego, un texto tan relevante. Foi este un acto organizado que desdobrou en mesas académicas e outras do ámbito cultural. Como todas as actividades organizadas por Nova Escola Galega.

De 28 de Setembro a 1 de Outubro celebrouse na UO María Casares de Santiago (Ourense) a segunda parte desta Escola de Verán iniciada en Julio.
Aínda que houbo unha menor presenza de asistentes do propio Colexio tivemos ocasión de contar coa presenza de profesores e profesoras de Colexios locais, algúns da propia asociación e que sempre recibiu agra. Tanto as propostas para traballo con temas de alimentación/medicación presentadas por Rosa Mª Puil como a presentación da experiencia da mediación da INACIJA ALIEN, coordinada por Araceli e Maribel suscitaron un interesante debate sobre as posibilidades que para o traballo documental ofrecen as bibliotecas/medotecas e sobre diferentes enfoques na súa evolución. Así mesmo tivemos ocasión de colaborar coa realización un proxecto programa de actuación Centros Escolares-Bibliotecas Municipais.

Organizado en colaboración coa Facultade de Humanidades-Diagnóstico, o Departamento de Análise e Intervención Psico-sociocultural da Universidade de Vigo e co Colexio Público de Bando Estreito, tivo lugar no Centro de Galicia a Xornada Pedagóxica que tivo como finalidade homenaxear o profesorado que hai 25 anos comezou en Galicia a traballo organizándose na pedagoxía freinetiana.
Como sempre, as compañías e compañías de Ourense realizaron unha presentación conxunta diversificada de propostas. Conferencias, mesas redondas, obradoiros, exposición de experiencias e materiais e, non menos, os traballos. Agradecemos grazas polo contacto. Tamén o secretario programa que puño en contacto a mestres do colexio con estudantes de Educación Social.
O ambiente foi moito máis gratificante especialmente emotivo a coa honra de a cargo destas propostas na zona polo seu carácter renovador na UO cooperativa de Freinet.

educación primaria e infantil. Con esta finalidade formouse o Grupo Proxecto-terra, constituído por persoas xa vinculadas ao grupo Cavila ou ao de Normalización Lingüística. Cómpre tamén salientar o impulso que a incorporación dos asociados e asociadas máis novos leva consigo, abordando novos vieiros de traballo, como é a preocupación dirixida ao diálogo interxeracional, co obxecto de fortalecer os vínculos interxeracionais entre os nenos e os maiores, con experiencias que conduce Helena Zapico no Concello de Santiago, entre outras.

5.3. GRUPOS DE TRABALLO

Na historia de vida de Nova Escola Galega hai que rexistrar no comezo da asociación a presenza de grupos de traballo docente, como xa se sinalou, en maior medida nas comarcas do Barbanza, A Coruña, Santiago, Vigo, A Estrada, Bergantiños e o Morrazo, chegando a implicar entre os anos 1984 a 1988 a un número considerable de docentes. Esta realidade levou mesmo a programar en 1987 cursos sobre Dinámica e Animación de grupos, coa colaboración do Grupo Esnatu de Euskadi, e a realizar en 1987 e 1988 dous específicos Encontros de grupos de traballo de NEG (realizados en Mariñán).

A consolidación de grupos non é sempre doada, ou mesmo pode ser com-

plexa. As modificacións de plantillas e de ocupacións docentes, a creación e desenvolvemento das actividades dos centros de formación continuada do profesorado, a propia complexidade da formación docente e o amplo conxunto de cambios que a LOXSE supuxo, fixo variar o panorama cara a unha composición menos “didáctica” e máis temática de grupos dende os finais anos oitenta, reorientándose en parte segundo preocupacións que foron modificándose ao longo do tempo.

Con estes antecedentes é do caso facer mención sumaria dos seguintes grupos, algúns dos que deixaron tamén de existir ou reduciron a súa actividade:

- Educación Ambiental: Grupo Gaia de Ourense, que a partir de 1994 reduciu a súa actividade.
- Educación pola Paz: Dous grupos situados en Vigo e Ourense, con conexión de persoas vinculadas ao grupo de Orientación de Lugo.
- Orientación e tutoría: en Santiago con

actividade confirmada ata 1996, recuperado en Lugo desde o ano 2000.

- Proxectos educativos de Centros na Zona das Mariñas, que decaeu cara a 1998, logo dunha notábel traxectoria.

- Educación Infantil e Ciclo Inicial, que se mantén en Santiago ao longo de toda a década, se ben con algunha redución do número de participantes, dando paso posteriormente a Cambela.

- Pedagogía da Imaxe na Coruña: activo ata o ano 2000 e con actividade reducida dende ese momento.

Cara a fins do anos noventa naceron ou retomaron iniciativas outros grupos:

- De infantil, na cidade da Coruña, desde o curso 1996/97, estabilizado a través do colectivo Andaina.

- De Educación Secundaria, na cidade da Coruña con funcionamento entre 1996 e 2000.

- De normalización lingüística, desde 1997.

- De escola rural, renovado dende 1998 e posteriormente ampliado mediante unha plataforma concertada.

- De representantes nos Consellos do CEFOCOP, que funcionou nos anos 1999 / 2000.

- *Cavila*, de reflexión sobre materias curriculares, en Santiago desde o ano 2001.

- *O Trinque*, sobre medios audiovisuais e educación, en Santiago.

- Brinquedia, sobre o xogo infantil popular.

- Escola de Verán, de Ferrolterra.

- *Revista Galega de Educación*. Consello de Redacción.

- Terra de Melide, que corre coas Xornadas Ciencia e Territorio.

- Grupo de traballo do Proxectoterra.

- Grupo de traballo coordinador do Vieiros da escola.

É do caso sinalar que co apoio e participación de asociados e asociadas de Nova Escola Galega existen outros grupos que veñen tendo un traballo continuado. Son os casos por exemplo do Grupo Enxergo de Filosofía, que prepara a Colección Editorial “Cadernos de Filosofía”, editada por Edicións Xerais de Galicia, con ampla difusión nos centros de ensinanzas medias de Galiza.

5.4. ACTIVIDADES DE FORMACIÓN ABERTAS

As actividades desenvolvidas cobren un amplo abano: dende a programación de conferencias, como as convocadas nalgún momento pola *Revista Galega de Educación*, á celebración de mesas redondas, algunhas presentacións de libros, a convocatoria dalgúns cursos nos anos oitenta (teatro para ensinantes, tratamento pedagóxico do corporal, construción de xoguetes, itinerarios, psicomotricidade, matemáticas, educación ambiental, ou xogo dramático), e por suposto a de Xornadas, Escolas e Encontros, do que se fai a seguinte relación, segundo o ano de inicio:

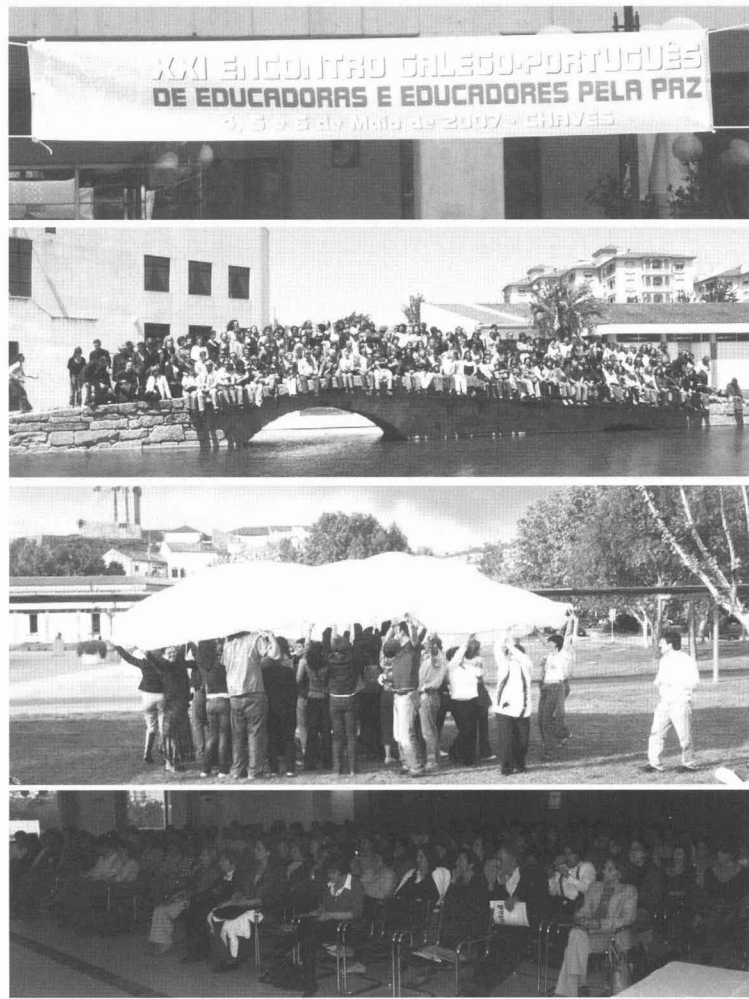
	Número de convocatorias anuais
1984	
Xornadas/Encontros galego-portugueses de educación para a Paz (con celebración alterna en Galicia e Portugal)	22
Encontros en Bergantiños	1
Xornadas de Mugaros	2
1985	
Xornadas de Preescolar e C.I.	3
1986	
Xornadas Galegas de Escola Rural	4
1987	
Escola de Verán de NEG	8
Encontros de Ensinantes do Morrazo	8
1988	
Xornadas de Normalización Lingüística no ensino	4
Encontros sobre a Reforma Educativa	4
Xornadas de Educación para a Paz (Ourense)	9
1989	
Encontros de Educación Ambiental (Barbanza)	5
1990	
Encontros de Educación de Adultos	1
Encontros de Didáctica da Lingua	1
Encontros pedagóxicos de Ferrolterra	1
1991	
Congreso Internacional de Pedagogía da Imaxe	9
1993	
Xornadas Pedagóxicas das Terras de Xallas	1
1998	
25 anos de Pedagogía Freinet en Galicia. Bande	1
1999	
Xornadas educativas na Mariña	2
Xornadas educativas de Chantada	1
2000	
Escola de Verán. Santiago	1
2001	
Congreso sobre materiais curriculares e diversidade (2007: último)	4
Escola de Verán de Ferrolterra	7
Encontros Galegos de Educadores/as e Orientación	4
2003	
Xornadas de Ciencia e Territorio	6
Xornadas de debate sobre a escola rural	3
2004	
Encontros de filosofía para nenos	1
2005	
A escola punto de encontro entre o profesorado e os educadores sociais	2
Cine e educación	3
Congreso Ibérico A Fenda Dixital (anos 2005 e 2008)	2
TOTAL	120

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

Alén das anteriores contribucións é do caso salientar a notable implicación de asociados/as de Nova Escola Galega na organización doutros Congresos e Encontros, entre eles os promovidos por distintos centros uni-

versitarios, como as Facultades de Educación, ou pola mesma Administración pública, sexa a Consellería de Educación ou distintos Concellos, ou o Consello Escolar de Galicia.

ACTIVIDADES E GRUPOS 2007

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

5.5. ELABORACIÓN DE MATERIAIS E RECURSOS DOCUMENTAIS DIDÁCTICOS

Un número considerábel dos nosos asociados e asociadas realizaron

neste tempo abondosas contribucións editoriais no tocante ao estudo da realidade educativa de Galicia, á creación de materiais e libros didácticos e de literatura infantil e xuvenil, a través, sobre todo,

5.6.1. REVISTA GALEGA DE EDUCACIÓN (1986-2008)

Nos primeiros meses de 1986, no contexto expansivo das dinámicas de reflexión, acción e difusión pedagóxica impulsadas por parte do movemento de renovación pedagóxica NOVA ESCOLA GALEGA, saía editado o primeiro número da publicación *Revista Galega de Educación*, coa colaboración de Edicións Xerais de Galicia, enlazando con anteriores iniciativas: *As Roladas-2*⁸, os intentos de edición dos anos 1981-82⁹ e o suplemento educativo *A Pizarra*¹⁰ de *Faro de Vigo*. Xurdía desde Vigo, cidade promotora de constantes iniciativas literarias potenciadoras da normalización cultural e lingüística da nosa Nación pola contribución de Luís Mariño, daquela director de Edicións Xerais de Galicia, a instancia de, entre outros, Xosé Lastra.

comunicación dos centros escolares de toda Galicia e con outras instancias, mesmo a administración educativa, ideado coa pretensión de dar a coñecer á sociedade e á comunidade educativa en particular as nosas posicións sobre a actualidade educativa e que tamén máis recentemente comezou a ser lanzado dixitalmente.

E a nosa historia permitiu ir construíndo a *Revista Galega de Educación*, da que falaremos de seguido.

8 - En 1978 o Movemento Cooperativo de Escola Popular Galega iniciaba a publicación da primeira revista pedagóxica en lingua galega, coa cabeceira da que fora *As Roladas* en 1922, o primeiro intento de creación dunha publicación para nenos en galego. No número cero escribiron, entre outros, Isabel Mato Landeira, Mercedes Suárez Pazos, Dolores Portabales, M. A. Rei Chao e Antón Costa. Editáronse 10 números, o último saído polas Letras Galegas de 1981, acompañado da publicación en separado do texto de V. Risco traducido ao galego. A vida dos nenos na aldea galega, ao coidado de Antón Costa. Unha síntese histórica sobre esta publicación está recollida en *Revista Galega de Educación*, nº 25 (1996). É de facer notar que no último número sinalábase a participación editorial de diversos colectivos pedagóxicos galegos, logo incorporados en *Nova Escola Galega*.

9 - Sobre a base das *Roladas*, varios colectivos pedagóxicos tentaron editar a *Revista Galega de Educación* durante o curso 1981-82 realizándose xestións de edición por parte, entre outros, de Antón Costa e de Víctor Freixanes, que ía asumir a dirección no novo Consello de Redacción, ante Edicións do Ruedo e Edicións do Castro; xestións que finalmente non callaron.

10 - En setembro do ano 1983 coa coordinación do xornalista Xosé A. Perozo un grupo de profesores (Miguel V. Freire, M. Janeiro, Antón Costá, Manolo Bragado, Rafael Ojea) coa inestimable colaboración gráfica de Pepe Carreiro, comezara a editar os encartes semanais "A Pizarra" (para profesores e familias) e "O pizarrin" (para nenos e traballo de aula), no xornal *Faro de Vigo*, configurándose como un modo de semanario de educación que se chegou a editar durante máis de tres anos. Todos os membros profesores do Equipo redactor estaban vinculados a *Nova Escola Galega*.

Anos máis tarde, o 7 de abril de 1988 tamén comezara a aparecer en *La Región* de Ourense o encarte "Na Escola", preparado por un equipo de profesores igualmente ligados a *Nova Escola Galega*: Xosé M. Cid, Mercedes Suárez, Mariló Candedo, Suso Jares e Calo Iglesias, chegándose ao número 112 en abril de 1992.

Consello de Redacción:		SEMANARIO DE
ANTON COSTA RICO		EDUCACION
MODESTO HERMIDA GARCIA		DE FARO DE VIGO
MIGUEL VAZQUEZ FREIRE		Coordina:
ANTONIO GARCIA TEJERO		JOSE A. PEROZO
MANUEL BRAGADO RODRIGUEZ		ANO IV Nº 188

INFORME

Aproveitamento dos recursos espaciais e ambientais da escola

MONTSERRAT MORALES

A importancia e a necesidade dun mellor emprego e transformación do espazo escolar ven dada polo feito de que é no espazo onde se constitúen os aspectos sensorio-motores, socio-afectivos, intelectuais... e no espazo onde se leva a termo parte do proceso de socialización e de estruturación da personalidade do individuo.

Estó faíños pensar que hemos de ser moi concientes do tipo de espazo que propoñemos aos nenos.

En principio, sempre é desexabel apropiarse do lugar onde se fan actividades importantes da nova vida, mais aínda cando o lugar é a escola. Efectivamente,

da dispersión e uniformidade da luminosidade ambiental.

A temperatura ambiente na escola ha de axudar ao confort físico, tendo presente que tanto se realizan actividades de movemento como outras máis tranquilas.

O control acústico é importante. A interferencia de sons pode provocar irritabilidade, distracción ou cansaíra. O nivel de ruído ambiental aceptabel pode determinarse pola capacidade de entenderse facilmente cando se fala nun tonoo normal de voz.

Os materiais han de armonizar co resto dos elementos do entorno; compre que

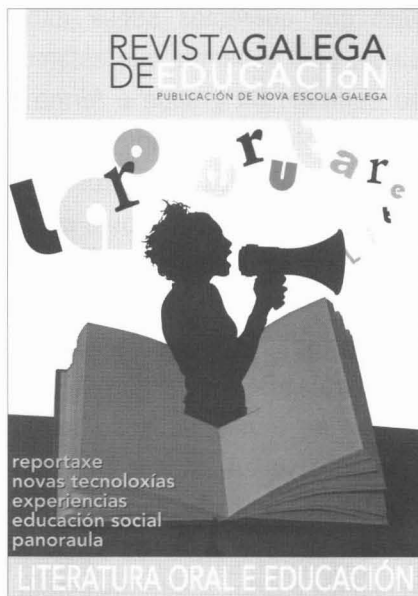
Nacía a *Revista Galega de Educación* coa intención de recuperar e continuar a culta tradición pedagóxica de Galicia¹¹, e coa preocupación de contribuír decisivamente ao ensanchamento do territorio da renovación e da reforma democrática da educación. A vontade de construír colectivamente o novo proxecto de Escola Pública Galega, sobre baseamento científico, marcaba e segue a marcar as súas orientacións.

Contribuír á formación cultural e pedagóxica dos seus lectores, a crear un campo de reflexión e debate, a gañar lectores de pedagogía en galego, a informar a todos ao longo da extensa e diversa xeografía deste fermoso País; contribuír a mostrar as

múltiples expresións e realidades dunha escola e dunha educación de calidade e atenta aos retos interna-

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

11 - Dende 1860 rexistráronse cabeceiras de prensa profesional e pedagóxica en Galicia, tal como puxeron de relevo os historiadores da educación en Galicia. En particular, durante a II República (1931-36) editáronse Escuela del trabajo en Ourense, que en 1936 ía converterse en Escola do Traballo, Escuela Vivida en Pontevedra, e Boletín de Vanguardia Pedagógica en A Coruña.

REVISTA GALEGA DE EDUCACIÓN

Publicación de Nova Escola Galega
Editada por Edicións Xerais de Galicia

Un medio para estar informado sobre as novidades educativas
Un instrumento de intercambio de experiencias de renovación pedagóxica
Un espacio de debate e reflexión sobre a educación en Galicia

Un tema monográfico en cada número

1- A formación do profesorado	12- A educación das persoas adultas	23- Necesidades educativas especiais
2- As novas tecnoloxías e a escola: a imaxe	13- Educación ambiental	24- As avaliacións
3- A escola rural	14- Ensinar a aprender	25- A normalización da lingua
4- Globalización e interdisciplinariedade	15- A lectura	26- Celestin Freinet
5- A Reforma das Medias	16- A Educación Primaria	27- Educación Social
6- Os pais na escola	17- A dimensión internacional da nova Educación	28- Educación Dramática
7- A educación matemática	18- Os currículos transverais	29- Orientación escolar e teoría
8- Saúdo da educación	19- O Xogo	30- Programas Educativos Europeos
9- A saúde na escola	20- A televisión	31- A Educación Infantil
10- O ensino das ciencias	21- A organización escolar	32- Escola e sociedade da información
11- O profesorado	22- A Educación Secundaria Obligatoria	33- Educación e Dereitos Humanos
		34- A nova formación profesional

Pédense solicitudes dos números atrasados, contra reembolso a:

REVISTA GALEGA DE EDUCACIÓN

Edicións Xerais de Galicia

Doutor Marañón 12, baixo - 36211 Vigo / Teléfono: (986) 21 48 88 / Fax: (986) 20 13 66 / Enderezo electrónico: xerais@xerais.es

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

cionais da educación na hora presente, eran e seguen a ser as razóns da *Revista Galega de Educación*.

Máis de 4.500 páxinas de documentación pedagóxica en lingua galega, fan da publicación unha digna expresión dos propósitos que a inspiraron. Son as primeiras páxinas do libro que queremos seguir escribindo, pois sabemos que estamos no comezo. Un grande e fermoso libro colectivo, ao que nos seguimos convocando todos os profesionais da educación que amamos e queremos gañar co traballo ben feito un presente e un futuro educativo pleno e para todas e todos os nenos e xoves galegos.

Grandes temas do noso tempo educativo veñen estando razoablemente presentes: o marco internacional e europeo da política educativa galega, a reforma estrutural da educación, a perspectiva da educación permanente e dos adultos, a educación infantil, os seus as-

pectos sociolóxicos, a organización das institucións escolares e a participación democrática na súa xestión, a problemática da escola rural, a normalización lingüística, a competencia dixital e as novas tecnoloxías, os retos formulados polo poder cultural do audiovisual, do virtual, das imaxes e da televisión, as cuestións didácticas (ensinar, aprender, as avaliacións, a globalización a e interdisciplinariedade, o ensino das ciencias, a educación matemática), as novas temáticas (a educación ambiental, a educación para a cidadanía e os dereitos humanos, a educación para a saúde, a educación social, a educación estética, as áreas transversais), a lectura como panca de educación, a potencialidade educativa do xogo, o tratamento das necesidades educativas especiais, o binomio familia-educación, e o oficio dos educadores e a súa formación... Como tamén, a análise da política educativa; as políticas educativas española e galega, son "editorializadas", dende o ángulo de análise crítica, acompañando as incertezas, os retos e os afáns dos diversos sectores da comunidade educativa.

Hai unha presenza permanente da normalización do galego, con puntos de vista e reflexións, experiencias de normalización, propostas e programas, configurando un dos sinais de

identidade da *Revista Galega de Educación*, co desexo de impulsar o seu avance social e escolar.

Máis de 150 experiencias pedagóxicas foron narradas polos seus protagonistas, asentadas sobre criterios de renovación psico-pedagóxica, nos máis variados campos e temáticas; estamos atentos ás reformas do sistema educativo, analizando, propoñendo, informando e valorando, pois todo iso é o que veñen facendo as profesoras e profesores colaboradores da Revista.

Como fiestra e porta aberta, informamos das realizacións e propostas nacidas noutras Comunidades Autónomas, singularmente en Cataluña e Euskadi, ou noutros Estados (Portugal, Francia, Italia, Alemaña, Estados Unidos, Australia, Canadá, ...), porque vivimos internacionalmente conecta-

dos, e poñemos estas páxinas galegas ao dispor de especialistas e técnicos da educación e da pedagogía.

Porque queremos ser dignos continuadores dunha tradición culta e de afáns emprendidos por educadoras e educadores galegos doutros momentos atendemos a nosa historia educativa e pedagóxica, ao tempo que acollemos significadas referencias de historia pedagóxica xeral.

Queremos deixar sentir as voces de personaxes, homes e mulleres de particular relevancia a través das Entrevistas, porque axudan a madurar a reflexión pedagóxica. Os recursos didácticos, a modo de sintética monografía, coa intención de ofrecer guías e posibilidades de acción constitúen tamén outro dos sinais de identidade.

XXV ANIVERSARIO DE NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

Clic e Jlic, 14 anos na escola*

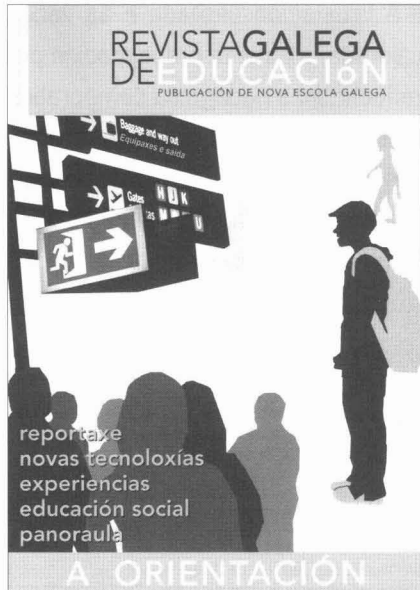
Partida que xa comezou en 1990, a revista 'Clic e Jlic' é un programa aberto para a reflexión dos docentes da educación primaria e secundaria. É un espazo de encontro e intercambio de experiencias e ideas, un lugar onde os docentes se poden expresar libremente e onde se pode aprender uns dos outros.

Non é un programa de formación, senón un programa de reflexión e intercambio de experiencias. É un lugar onde os docentes se poden expresar libremente e onde se pode aprender uns dos outros.

Adaptar de: *Tecnoloxías da información e da comunicación* (TIC) de Santiago

<http://www.nova.es/galega>

de Educación da comunidade de Galicia para o desenvolvemento da cidadanía. É un programa de reflexión e intercambio de experiencias. É un lugar onde os docentes se poden expresar libremente e onde se pode aprender uns dos outros.

REVISTAGALEGA DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

Engage and why not? Equilibrio e saúde

Galega

reportaxe
novas tecnoloxías
experiencias
educación social
panorámica

A ORIENTACIÓN

Na etapa reiniciada ás portas do 2006, co impulso aportado por Xosé Lastra, emprendeuse unha notable actualización de contidos e seccións, como por igual da imaxe gráfica, abrindo a porta a unha visión máis ampla da sociedade que educa, da educación inclusiva e con acollida dos retos que presentan os novos planos familiares, a interculturalidade ou a dixitalización da información.

Os 42 números da *Revista* reúnen, entre nós, moi probablemente o mellor depósito informativo de libros de pedagogía anotados, de libros de literatura infantil, de documentos e guías aparecidos nestes 22 anos ao servizo da educación e da súa reforma. Probablemente tamén o mellor depósito de hemeroteca e de noticias sobre a vida e a problemática educativa en Galicia.

A lexislación anotada e ás veces valorada, a patente preocupación por reflectir unha pedagogía democrática integradora das diferenzas, promotora da igualdade e da solidariedade, o interese por diversos aspectos culturais, pola educación lingüística ex-

terior, polo desenvolvemento da acción psico-pedagóxica e orientadora, a información sobre as perspectivas sindicais en Galicia, sobre os movementos e colectivos de renovación pedagóxica españois e galegos, e a preocupación pola figura do profesor investigador e protagonista dos procesos da ensino-aprendizaxe, configuran asemade o conxunto de aspectos variados presentes na *Revista Galega de Educación*.

Xunto a eles, o grafismo, a imaxe, as fotografías recuperadas, a cartelística e capas varias reproducidas, contribúen a informar e a dar algunha permanencia ás preocupacións e miradas estéticas do tempo que vivimos.¹²

Máis de 400 nomes de profesoras, profesores, técnicos da educación deste País, que exercitan o seu oficio desde a Universidade, a Administración, as escolas, os centros universitarios..., dando vida colectiva a este intento colectivo. E guiando a nao educadores como Manuel Bragado, onte¹³, ou Suso Rodríguez, hoxe, xunto a outros ligados en distintos momentos de onte e de hoxe ao Consello de Redacción¹⁴, co

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

12 - Cómpre sinalar que tanto por motivos de reestruturación empresarial en Edicións Xerais de Galicia, como de funcionamento do Consello de Redacción, a RGE, que pasou por momentos dalgunha inestabilidade, só editou dous números (o 31 e o 32) en 1998, e un (o 33) en 1999, enmudecendo de seguido. A non posibilidade de continuarse esta edición obrigou tanto a buscar outro soporte editorial, como a recompoñer o equipo redactor; diversos motivos retardaron o reinicio editorial que se produciu en decembro de 2005 e desde a propia Nova Escola Galega. O deseño e maquetación deste 34 a cargo do profesor Manuel López, deu paso a un novo e luminoso deseño realizado pola empresa de comunicación Acordar.

13 - A unha primeira configuración colexiada do Consello de Redacción en 1983, seguíulle a fin de 1991 unha renovación de tal Consello, aparecendo Manuel Bragado, como Director, e Antón Costa, como Secretario, e así se mantivo ata 1999. No reinicio de fin de 2005 foi electo como novo Director o profesor Xesús Rodríguez.

14 - Xosé R. Lago Martínez, M. Janeiro, Rafael Ojea, Luís Otero, Xosé M. Barreiro, Suso Jares, X. Ramón Bernárdez, Antón Costa, Carme Díaz Simón, Manuel G. Seoane, Xulio Pérez, Xosé Ramos, Miguel Vázquez Freire, Francisco Veiga, Helena Zapico, Ana Pose.

auxilio dun máis amplo Consello Editorial, co acompañamento en todo este período de maquetistas¹⁵, de fotógrafos e ilustradores¹⁶, colaboradores todos precisos, entusiastas e comprensivos.

Este é un pequeno balance dun valioso traballo.

Como consecuencia de 25 anos de actividades, Nova Escola Galega editou un considerable número de cartaces (93), e dípticos/trípticos e tarxetóns (180), sendo as series máis numerosas as de Educación para a Paz, Escolas de Verán, Normalización do Galego e Pé de Imaxe, nunha gama de 20 temas diferentes.

5.7. PARTICIPACIÓN EN CAMPAÑAS E ORGANIZACIÓN DE EXPOSICIÓNS

Sumariamente é ben deixar constancia da participación da Asociación en diversas iniciativas de sensibilización social, sobre todo en relación coa defensa da escola pública, a galeguización (en apoio de APADEL, a asociación de pais/nais polo galego na educación, 1985; ou en colaboración coa Mesa pola Normalización e outras instancias), a es-

colas nos contextos rurais, os dereitos humanos (por exemplo, a Marcha mundial contra o traballo infantil, 1998), ou as máis recentes impulsadas polo Foro Social europeo, a través case sempre da concertación entre diversos colectivos e organizacións sindicais.

Dende a Asociación promovemos diversas exposicións, entre as que sinalamos as seguintes:

1986

Exposición da Biblioteca B. Russell de Educación para a Paz, na Coruña.

1991

Exposición itinerante sobre Ferrer i Guardia.

1993

Exposición sobre os 10 anos de NEG.
Escola de Maxisterio de Santiago.

1997

Exposición Construír a Paz: presenza en toda Galicia.

2003

20 anos de NEG no Museo do Pobo Galego.

2006

Museos e Educación Itinerante.

É de notar a alta resonancia social que acadaron as dúas últimas sinaladas.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

15 - En particular, Salvador Pereira, Xan Leira, Diana Reiter, Gairi Barreiro.

16 - En particular, M. Sendón, Vicente, Cal 3, Celina, Marga Sampaio, Pepe Carreiro, Andrade, Xosé Tomás e Xosé M^o Mesias Lema, asesor de identidade visual a partir do número 36.

6. RELACIÓNS EXTERNAS E COMUNICACIÓN SOCIAL

6.1. NOVA ESCOLA GALEGA E OUTROS COLECTIVOS GALEGOS DE RENOVACIÓN PEDAGÓXICA

Existe unha precaria interrelación entre os diversos colectivos galegos de profesorado autodenominados como Movements de Renovación Pedagóxica. En 1988 houbo unha primeira intención de constituír unha Mesa de MRP en Galicia, que pouco máis tarde se esfarelou. En xuño de 1994 constituíuse legalmente a Coordinadora Galega de MRP, formada pola Asociación Socio-Pedagóxica Galega (ASPG), a Escola de Verán de Lugo, o Instituto Galego de Socio-Pedagogía (IGSP) e por nós mesmos (NEG), aínda que a dinámica de conxunto ata o presente ten sido limi-

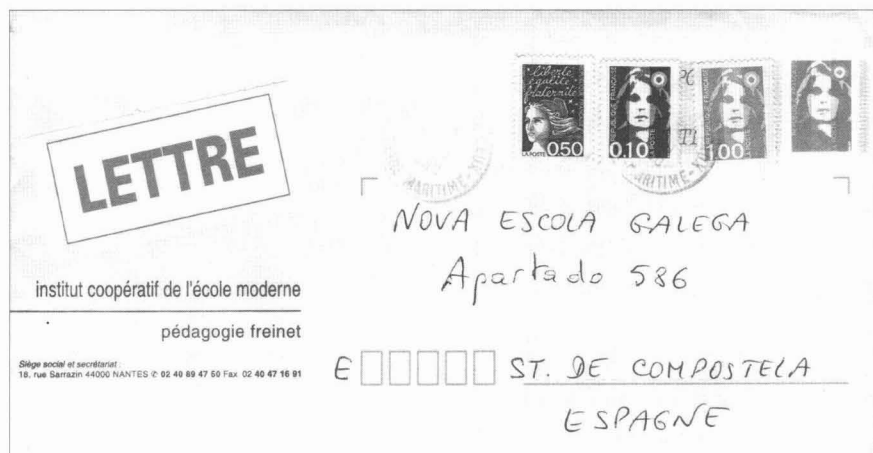
tada. Exerceron a presidencia da Coordinadora Galega os asociados de Nova Escola Galega Xosé Lastra Muruais e Pepe Álvarez Castro, quen mantiveron unha continua presenza a escala estatal nas reunións da Confederación de MRP.

En 1998 no seu seo constituíronse tres Mesas Técnicas: de educación infantil, de educación secundaria e de escola rural, como consecuencia do encontro de coordinación celebrado na Granxa Barreiros (Sarria) o 10 de maio de 1997.

Logo de varios cursos de apoio a estas e outras estruturas organizativas colectivas e logo da valoración dos nosos esforzos e os doutras organizacións, Nova Escola Galega optou ultimamente por dedicar máis esforzos ao traballo organizativo na propia Asociación.

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

6.2. NOVA ESCOLA GALEGA E A CONFEDERACIÓN ESTATAL DE MRP. PRESENZA INTERNACIONAL

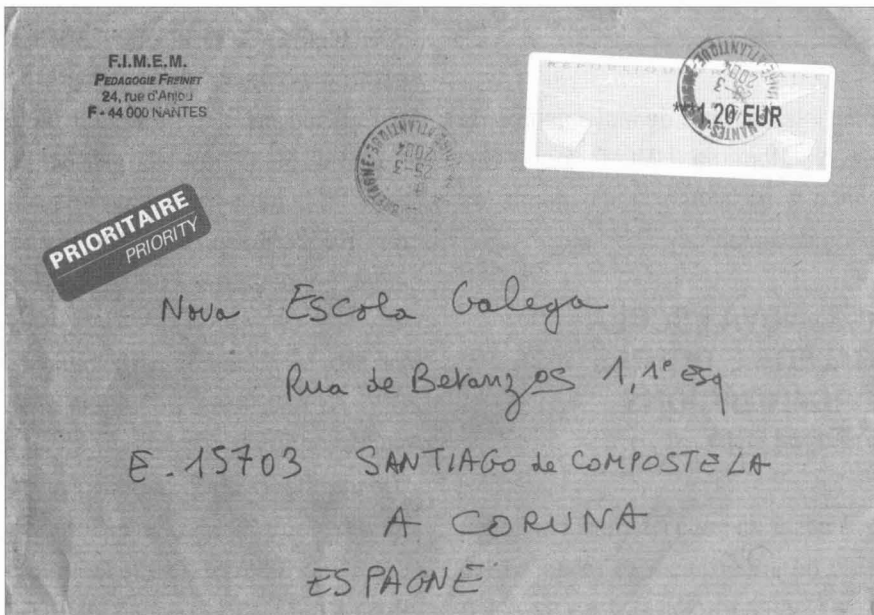
En todo este período houbo unha participación ordinaria e constante de representantes de Nova Escola nas actividades de encontro, de debate e de coordinación convocadas pola Confederación Estatal, destacando a participación representativa no órgano directivo da Confederación e a presenza en case 20 Encontros Estatais de carácter anual, como o último celebrado en novembro de 2008 en Úbeda (Jaén), así como a presenza de Delegacións numerosas nos II e III Congreso dos MRPs celebrados res-

pectivamente en Gandía (1989) e Torremolinos (1996). Cabe destacar que Nova Escola Galega levou a cabo a organización do pre-congreso de Torremolinos e do XXII Encontro Estatal de MRP no ano 2006 en Santiago de Compostela, coa participación de cen ensinantes, de todo o Estado.

De modo estábel veuse participando na Mesa de Interculturalismo e de Currículo. Hai tamén presenza na de Escola Rural, aínda que neste caso en nome da Coordinadora Galega de MRP. Ao mesmo tempo tamén participamos en varios momentos na Coordinadora Estatal de Grupos de Educación para a Paz e en diversos Congresos do MCEP (Movemento Cooperativo de Escola Popular), así como esporadicamente en iniciativas de alcance internacional da Federa-

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

1983 - 2008

boletín interno • novembro 1996

III CONGRESO MRP's XORNADAS TÉCNICAS. SANTIAGO XULLO 96

Baixo a coordinación do noso Compañeiro Xosé Lastra Munais, representante da Coordinadora Galega de MRP's na Confederación Estatal, celebráronse en Santiago as Xornadas Técnicas de preparación dos Documentos Base do III Congreso Estatal de MRP a celebrar en Torremolinos entre os días 5 e 7 de Nadal/96.

Os catorce compañeiros da Confederación Estatal encontraron o acollemento de Nova Escola Galega ao longo de catro días de intenso traballo de revisión de todas as ponencias elaboradas en todo o Estado, ata alcanzar o Documento final. Catro días tamén de convivencia e de aproximación á realidade socio-cultural galega.

DOCUMENTOS BASE
NÚCLEOS DE DEBATE

Estre-molinos, 01 de novembro 96

Suscríbete a

Revista Galega de Educación

nova escola galega 6

ción Internacional de Movements de Escola Moderna (FIMEM), á que pertence a nosa Asociación dende os anos noventa.

6.3. NOVA ESCOLA GALEGA E OUTRAS ORGANIZACIÓNS DE GALICIA

A pesar do noso interese, non teñen sido de importancia as relacións nin coa Confederación Galega de ANPA

de Centros Públicos, aínda que existan relacións de cordialidade e presenza nela dalgúns asociados e asociadas de NEG, nin tampouco coas organizacións sindicais do ensino. O asinamento dun Protocolo de Colaboración en 1993, con ocasión do X Aniversario de Nova Escola Galega (no seo da que existen afiliados de case todas as organizacións sindicais do profesorado), coa CIG, con CCOO e co STEG, non conduciu, alén dalgunhas valiosas implicacións persoais, á realización dunha colaboración notábel da parte das organizacións sindicais. Nova Escola comezou a primeira efectivización de acordo a través do impulso á Plataforma en Defensa do Ensino Público (1994), sendo as tensións sindicais as que dificultaron a súa estabilidade e dinámica. Aínda así, foron varias as iniciativas realizadas.

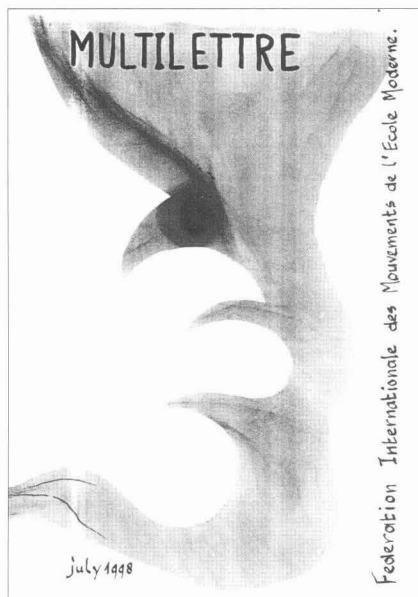
Con máis eficacia se desenvolveu a nosa participación na Plataforma polo Ensino en Galego, conformada arredor da Mesa pola Normalización. De modo puntual ten habido relación con Cruz Vermella, Amnistía Internacional, Fundación 10 de Marzo, Federación de APAs de Vigo e O Morrazo, tendo tamén participado en 2006 na Asemblea Constituínte da Asociación Punto Gal.

Desde o ano 2005 desenvolveuse un crecente traballo de colaboración co CEESG (Colexio de Educadoras e Educadores Sociais de Galicia).

6.4. A PARTICIPACIÓN INSTITUCIONAL

Nova Escola Galega vén participando a través dos seus representantes nalgúns Consellos Escolares municipais (Vigo, A Coruña, Santiago, Ferrol, Redondela, Narón), no Consello Escolar de Galicia e fíxoo nos Consellos Directivos dos CEFOCOP a partir de 1995. Cómpre salientar a destacada participación dalgún dos nosos asociados e asociadas na elaboración do estudo técnico para o primeiro informe sobre a situación do sistema educativo (curso 1992-93) aprobado polo Consello Escolar de Galicia e noutros posteriores. Nestes últimos anos, NEG foi chamada para participar na elaboración do anteproxecto da Lei galega integral contra a violencia de xénero, do Plan de Familias e tamén na elaboración do curriculum 0-3, no marco das correspondentes comisións creadas para esas finalidades por parte da Vicepresidencia da Igualdade e do Benestar. Igualmente tivemos presenza no Foro sobre a Cidade da Cultura, convocado pola Consellería de Cultura e Deporte.

Cabe sinalar tamén que diversos asociados desempeñan ou desempeñaron responsabilidades directivas en centros escolares de niveis non universitarios, nos Decanatos de Facultades de Educación de Santiago,

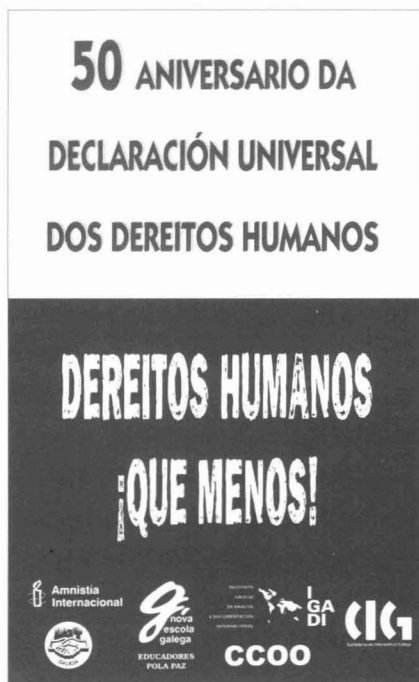
de A Coruña e Ourense, na anterior Escola de Maxisterio de Santiago, no Instituto de Ciencias da Educación da Universidade de Santiago, ou en CEFFORE, caso por exemplo do de Ferrol. Algúns desempeñan a súa función á fronte de servizos municipais da educación, desde os que se promoven importantes actividades educativas co selo da renovación. Noutra orde de cousas, hai que destacar a moi importante participación dalgúns en actividades, mesmo directivas, relacionadas co mundo editorial galego.

Asináronse convenios coas Facultades de Educación de A Coruña, Ourense e de Santiago para o recoñecemento das nosas actividades de formación e a formación de alumnado en período de prácticas.

7. INICIATIVAS SINGULARES

Ao longo dos 25 anos de Nova Escola Galega leváronse a cabo distintas iniciativas singulares. Así, na distancia poderíamos sinalar a homenaxe que en Nadal de 1985 lle tributamos ao profesor Gonzalo Anaya en Compostela, a quen a título póstumo a Universidade de Santiago lle vén de conceder a insignia de ouro o 25 de novembro de 2008. Algunhas personalidades de relevancia internacional ou española no campo pedagóxico teñen intervido en Galicia da man de Nova Escola Galega dende hai 20 anos.

Como iniciativas máis recentes podemos sinalar:

■ A recuperación en 1997 da **Biblioteca** particular do inspector-xefe da provincia da Coruña no tempo da IIª República, **D. Manuel Díaz Rozas**, quen foi o Director da Sección de Pedagogía do Seminario de Estudos Galegos (SEG), en colaboración co Instituto Galego de Información promovido por Sargadelos. A biblioteca, interesantísima desde o punto de vista psico-pedagóxico, é o mellor patrimonio bibliográfico histórico-pedagóxico existente en Galiza.

■ Con ocasión do **Centenario da Pedagogía Freinet**, celebráronse durante 1997 varias actividades de difusión desta orientación pedagóxica, con varios encontros e publicacións, estando entre estas a edición en galego do texto **Técnicas Freinet da Escola Moderna**, o primeiro “clásico” pedagóxico editado na nosa lingua.

■ Contribución decisiva á celebración das Mostras de Ensino en Ferrol dende o ano 2000.

■ Apoio a diversas **iniciativas de conmemoración** dos 150 anos da creación da Escola Normal Superior por parte da Facultade de Ciencias da Educación en Santiago.

■ Contribución ao desenvolvemento dos respectivos **Día das Letras Galegas**, con particular intensidade no ano 2001, dedicado ao Padre Sarmiento.

9. ASOCIADOS E ASOCIADAS DE HONRA DE NOVA ESCOLA GALEGA

Con ocasión da conmemoración dos 50 anos de proclamación da IIª República, en 1986 a Asociación, querendo establecer unha ponte co profesorado republicano que nos antecedeu e que loitou por unha escola pública, democrática, científica e laica, nomeou asociados/as de honra ás seguintes persoas, case todos de Ourense:

- Baltasar Vázquez
- Armando Fernández Mazas
- Viúvas de Abel Carbajales e de Luís Acuña
- Eladio Marcos Rodríguez
- Herminio Barreiro (pai)
- Julio Conde Ansias
- Carmen Conde Ansias
- Xosé Sueiro Martínez
- Raúl González

En 1993, con ocasión dos dez anos de Nova Escola Galega foron nomeados socios e socias de honra igualmente:

- Avelino Pousa Antelo
- Luís Taboada Camoeiras
- Gregorio Sanz García

Renovamos en 2003 este proceder nas persoas de:

- Antía Cal Vázquez
- Dolores Pumariño Vilela
- Dolores Rodríguez Presedo
- Carmela Iglesias Pérez
- Mariano Guizán Sánchez
- Antonio Vázquez Martín

E facémolo en 2008 con:

- Rosa Liñares García
- Valentín Arias López
- María Luísa De la Torre Gómez
- Xesús Alonso Montero
- Cristina Álvarez Rodríguez
- Xoán Babarro González

10. MANIFESTO DE NOVA ESCOLA GALEGA LIDO EN COMPOSTELA CON OCASIÓN DOS ACTOS DO XX ANIVERSARIO (2003)

UNHA ESCOLA DA CIDADANÍA E DA DEMOCRACIA

A MEMORIA

01 Hai pouco máis de vinte anos que a sociedade galega comezaba a dar os seus primeiros pasos como nacionalidade histórica e Comunidade Autónoma cun estatuto de autonomía política que abría a porta á proxección e construción democrática da nosa sociedade, dende nós mesmos.

02 Naquel contexto, novos educadores e ensinantes galegos/as decidimos crear e poñer en marcha en 1983 o Movemento de Renovación Pedagóxica (MRP) NOVA ESCOLA GALEGA, tomando en conta a tradición pedagóxica europea, hispana e galega e tamén as nosas propias experiencias ensaiadas ao longo da anterior década.

03 Era a nosa proposta organizativa o intento de construír un espazo de debate, plural, de formación, de diálogo e de maduración de experiencias e de proxectos de intervención pedagóxica na realidade educativa de Galiza, coa consciencia e a vontade

de querer ser laboriosos operarios intelectuais a prol de poderse dotar dun sistema educativo democrático, público, laico e galego; un instrumento fundamental para poder avanzar cara un modelo social cada vez máis democrático e solidario, á vez que libre. Un instrumento para construír unha sociedade reconciliada coa súa tradición cultural e lingüística, e por iso normalizada arredor da nosa lingua.

04 Naciamos para impulsar unha orientación de profunda renovación pedagóxica, atenta ao desenvolvemento integral das persoas, poñendo o acento, en particular, nas necesidades educativas e formativas das maiorías sociais, e en xeral de todas aquelas persoas con máis dificultades de accesibilidade e de uso do dereito a unha educación de calidade.

05 Na medida das nosas capacidades fomos dando contido intelectual ás anteriores preocupacións a través de distintos e laboriosos documentos, mediante os que perfilamos os nosos puntos de vista. Fixémolo tamén a través de encontros e de publicacións, onde fomos examinando e contrastando algunhas das prácti-

cas pedagóxicas que dan corpo ás nosas propostas, patentizando e xerando significados visíbeis sobre o que é e pode ser hoxe unha nova escola galega.

06 Foi acontecendo isto nun tempo contradictorio; de esperanzas erguidas polos debates e propostas da Reforma educativa española, mais tamén de desilusións por comportamentos políticos e administrativos contrarios ao anterior, que se foron intensificando paulatinamente ata vir dar a posicións negadoras de anteriores propósitos enunciados. Foi acontecendo nun tempo no que nos sentimos acompañados por outros ensinantes galegos e do conxunto do Estado Español, incorporados tamén eles a outros Movementos de Renovación Pedagóxica, cos que compu-xemos un valiosísimo tecido feito de coñecemento pedagóxico, de vontade de transformación social, de madurez humana e de algún sentido utópico preciso para abrir horizontes sociais.

07 Hai dez anos aprobabamos o Manifesto “*Que florezan cen escolas novas*” amosando o desexo de ser incitadores de renovación pedagóxica, para que esta se exprese en Galiza con creatividade e de múltiples formas, como manifestación de vitalidade social e educativa.

08 Aquel Manifesto sinalaba que non estabamos satisfeitos co presente (1993), a pesar dos froitos evidentes de nova educación existentes no país. Pero sostiñamos que había un futuro por construír, poñendo alí de relevo as nosas propostas sobre o alcance e o significado da educación pública e institucional, e sobre os requirimentos da súa organización dende as perspectivas dunha sociedade democrática e galeguizada. Con tal consciencia marcábamos tarefas e manifestabamos a nosa vontade de seguir aportando a nosa contribución.

O PRESENTE INSATISFACTORIO

09 Hoxe, no ano 2003, ratificamos as posicións alí manifestadas e a nosa explícita vontade a prol da reforma educativa no contexto dinámico da reforma social.

10 O certo é que nos anos pasados non se camiñou na creación de tantas escolas novas como pediamos. O balance non é feliz. É a década da posta en marcha da Reforma, mais tamén da contrarreforma. Posicións clasistas e conservadoras en primeiro lugar, e aínda tamén a vertixe do futuro, levaron a erguer o balado da Lei de Calidade na Educación, con máis manifestos atrancos que necesarias correccións para garantir o exercicio do dereito á educación.

11 Reduciuse notoriamente e de modo fáctico a capacidade de autonomía pedagóxica, curricular e organizativa no sistema educativo público, que debe ser o eixo vertebrador dos procesos educativos institucionais. Pola contra, incrementouse o poder decisorio no ensino dos sectores que preconizan a súa privatización. E así, estendeuse o discurso da calidade entendida como a xerarquización de excelencias e de fortunas nunha sociedade socialmente desigualitaria. A isto veñen contribuír os itinerarios curriculares cando significan segregación e distribución do alumnado e non atención á diversidade.

12 En conexión co anterior atópase, por exemplo, a conduta da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria cando se distanciou da abordaxe educativa de todo o que o *Prestige* ou a guerra no Iraq concitaban nos centros educativos, desconsiderando as valiosas experiencias educativas de educación ambiental e de educación para a paz, suscitadas por estas realidades conflitivas.

13 Vivimos en tempos no que os ideais educativos e o proxecto de igualdade que permitiu alumar políticas educativas públicas activas están sendo contrarrestados e deslexitimados por poderosas correntes económicas e de opinión favorábeis á

globalización neoliberal. O culto á tecnocracia, a obsesión pola “eficiencia”, a concepción ahistórica da realidade e do coñecemento, a homoxeneización cultural, o relativismo axiolóxico, o militarismo, a fragmentación social insolidaria, ou o discurso cidadán-cliente resoan con poder mediático e mesmo con eco social, en contradición cos ideais educativos aos que nos referimos.

TAREFAS PARA HOXE E MAÑÁ

14 Educamos para unha sociedade laica, democrática, xusta, pacífica e respectuosa coas diversidades, ante o que debemos facer da educación un instrumento social favorecedor da mobilidade social equilibradora, debendo buscar puntos de encontro entre intereses e dereitos potencialmente en conflito. Isto implica unha política activa por parte das administracións públicas, favorecer a participación e a corresponsabilidade, revalorizar o traballo docente e o seu perfil educador, e mesmo a responsabilización educativa das familias.

15 Temos que afrontar dende o ensino a construción dunha identidade cultural e lingüística renovada, en tempos de globalización e de multiculturalismo. O noso ensino debería ser un dos axentes mobilizadores clave para a vitalidade da cultura e da

lingua galega. Esta convición debería levarnos a reabrir o debate sobre os contidos curriculares do noso sistema educativo. Precisamos un proxecto cultural suficientemente claro e definido; del derivarían unha nova e firme estratexia normalizadora da lingua e mesmo un proxecto educativo acorde coas nosas necesidades.

Unha escola galega solidaria cos millóns de persoas que en todo o mundo aínda non teñen satisfeito o seu dereito á educación. Unha escola galega para vivir, crecer como persoas e sermos felices.

16 Non podemos perder de vista a centralidade do suxeito que aprende, coa súa individualidade e coa rede de relacións que o unen á familia e aos diversos ambientes sociais, culturais e territoriais. Tampouco podemos perder de vista que aprendizaxe e socialización, coñecemento reflexivo e emocións a educar, non son elementos a contrapoñer, senón un todo específico e significativo sobre o que hai que intervir pedagoxicamente.

UNHA ESCOLA GALEGA PARA O FUTURO

17 Neste vixésimo aniversario de NOVA ESCOLA GALEGA renovamos o noso compromiso a prol dunha escola galega aberta ao futuro, democrática e plenamente comprometida cos valores da paz, da democracia, os dereitos humanos e o desenvolvemento humano. Unha e mil novas escolas, que se comporten como comunidades de aprendizaxe comprometidas co seu medio social.

11. PROGRAMA

Data: Sábado, 13 de decembro do 2008

Lugar: Museo do Pobo Galego. Santiago de Compostela.

10:00 h.: Benvida e entrega de documentación.

10:30 h.: Inauguración dos actos polo Presidente de NEG e as autoridades convidadas.

11:00 h.: Mesa redonda *Os MRP: o seu papel na actualidade e prospectiva*.

- Mª Dolores Candedo Gunturiz, Vicepresidenta NEG (moderadora)
- Ricard Aymerich, presidente da Confederación Estatal de MRP.
- César Trapiello, en nome do MCEP-FIMEM
- Rui Trindade, en nome do Movimento da Escola Moderna portuguesa.
- Xoán Costa, presidente da ASPG.

12:30 h.: Pausa-café.

12:45 h.: Nomeamento de socios/as de honra: Rosa Liñares García, Valentín, Arias López, María Luísa De la Torre Gómez, Xesús Alonso Montero, Cristina Álvarez Rodríguez e Xoán Babarro González.

13:30 h.: Lectura do *Manifesto dos 25 anos de NEG*.

Presentación das publicacións:

- A normalización lingüística.
- Memoria dos 25 anos de NEG: Alicerces para mañá.
- Documento: A nosa palabra para as novas xeracións de educadores/as.
- Vídeo: Voces de Nova Escola Galega.

14:15 h.: Clausura dos actos polo Presidente de Nova Escola Galega, acompañado de todas as persoas que exerceron a Presidencia de NEG.

- Remate musical a cargo de Xosé V. Ferreirós.
- Ofrenda floral no Panteón de Galegos e de Galegas Ilustres.
- Fotografía dos/as asistentes.

15 horas: Xantar de irmandade.

25 ANOS ANOVANDO APRENDENDO GALEGUIZANDO

XXV ANIVERSARIO DE
NOVA ESCOLA GALEGA

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE INNOVACIÓN E INDUSTRIA
Dirección Xeral de Promoción Industrial
e da Sociedade da Información

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA E DEPORTE

XUNTA DE GALICIA
VICEPRESIDENCIA
Secretaría Xeral de Igualdade

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

A dixitalización destes documentos foi posible grazas á axuda concedida a Nova escola Galega da Secretaría Xeral de Modernización e Innovación Tecnolóxica (Consellería de Industria - Xunta de Galicia), do Ministerio de Industria, Turismo e Comercio, así como do Plan Avanza e do Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER), ao abeiro da *Orde do 31 de decembro de 2008 pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión, en réxime de concorrència competitiva, das subvencións destinadas a entidades de dereito público e privado, sen ánimo de lucro, para impulsar a realización de actuacións de difusión e formación relacionadas especificamente co desenvolvemento e implantación da sociedade da información na Comunidade Autónoma de Galicia, no marco do Plan Estratégico Galego da Sociedade da Información e o Plan Avanza, e se procede á súa convocatoria para 2009 (código procedemento IN521C)*

As publicacións están dispoñibles baixo unha licenza Recoñecemento-Non comercial-Compartir baixo a mesma licenza 3.0 España de Creative Commons que reza:

Vostede é libre de:

- Copiar, distribuír, exhibir e executar a obra.
- Facer obras derivadas.

Baixo as seguintes condicións:

- Vostede debe atribuír a obra na forma especificada polo autor ou o licenciante. Isto quere dicir que tanto os textos como as imaxes da Web poden ser utilizados por calquera, sempre que se cite a súa orixe, sempre que non se obteña un beneficio económico directo ou indirecto dese uso, e sempre que se inclúa no produto resultante a mesma licenza CC-NEG.

